

Extra raadsbijeenkomst ten behoeve van debat over de rol van de raad bij gebiedsgericht
werken 23 maart 2016

Voorzitter: de heer P.E.J. den Oudsten

Aanwezig: de dames K.W. van Doesen-Dijkstra (D66), W. Paulusma (D66), M. van Duin (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), K. Boogaard (PvdA), S.M. Brouwer (PvdA), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), S.A. Koebrugge (VVD), A.M.J. Riemersma (Stadspartij), M.E. Woldhuis (Fractie Woldhuis), A.K. Kuik (CDA), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie) en de heren B.N. Benjamins (D66), K.D.J. Castelein (D66), J.H. Luhoff (D66), C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), E. Zirkzee (D66), D. Brandenburg (SP), J.P. Dijk (SP), W.H. Koks (SP), M. van der Laan (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), D.S. Ruddijs (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij), M. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), A.P.M. Banach (Student en Stad), S. Klein Schaarsberg (Student en Stad) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig.: de heer B. de Greef (SP), de heer M.D. Blom (VVD) F. Woudstra (D66), M.M. van den Anker (Student en Stad)

Griffier: de heer A.G.M. Dashorst

Secretaris: de heer P. Teesink

Wethouders: de heren P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66), J.M. van Keulen (VVD), R. van der Schaaf (PvdA) en M.T. Gijsbertsen (GroenLinks)

1. Opening

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij beginnen. Deze setting proberen we nu uit en als het bevalt, gaan we dat met de gemeenteraad ook doen, stel ik voor. We zitten er mooi ontspannen bij. We hebben een beetje een andere setting gekozen, omdat we een fundamenteel onderwerp aan de orde hebben. Het is fijn dat de raad er echt even de tijd voor neemt om dat met elkaar goed uit te discussiëren. Het gaat eigenlijk om twee dingen. Het eerste is: wij zijn in de afgelopen periode echt van start gegaan met gebiedsgericht en wijkgericht werken. Dat betekent eigenlijk dat we de uitvoering van het werk in alle facetten vanuit de gemeente steeds dichter op de bewoners in de wijken organiseren. Dat is relatief ingewikkeld, omdat je ook de organisatie moet ombouwen. Maar elk jaar zijn we er stap voor stap mee verder gegaan en we zien dat het nu, onder leiding van Roelof van der Schaaf, in een zekere versnelling komt. Die versnelling gaat nu zo hard dat we nu ook kijken naar welke mechanismen rond besluitvorming en rond de verhouding tussen college en gemeenteraad daar nu precies bij horen. Kun je als gemeenteraad nog steeds op de oude, ik zeg het nu maar een beetje overdreven, klassieke manier je werk doen? Onderhanden zie je de uitvoering van het werk steeds meer veranderen en steeds meer gedeconcentreerd plaatsvinden. Er ontstaan dus andere mechanismen van besluitvorming, andere manieren waarop het gemeentelijk geld besteed wordt. En hoe houd je nou als gemeenteraad greep op die nieuwe manier van werken? En zou je als gemeenteraad nu zelf moeten zoeken naar een nieuwe positie hierin? Dat is het ene onderwerp en dat ligt eigenlijk meer op strategisch niveau. Op het moment dat we daar een aantal bouwstenen van op tafel hebben met elkaar, zou ik me kunnen voorstellen dat de commissie Werkwijze raad, met die bouwstenen in de hand, ze uitwerkt tot concrete voorstellen.

Maar er is ook iets praktisch aan de hand, want in dat hele stadium waarin we nu zitten, van wijkgewijs en gebiedsgericht werken, zie je dat nu al een aantal besluitvormingsmechanismen op een andere manier plaatsvindt. We zoeken naar manieren om bewoners bij de besluitvorming te betrekken, manieren die eigenlijk niet passen binnen het huidige bestel. Je ziet ook een aantal experimentevormen langskomen, waarlangs we als het ware het democratische systeem dat wij vanaf 1851, ik geloof dat toen de Gemeentewet tot stand kwam, hanteren en iedere keer weer opnieuw ontwikkelen. In hoeverre kan dat democratische systeem ook nu met deze nieuwe manier van werken verder ontwikkeld worden? En in het stadium waarin we nu zitten, past eigenlijk ook dat we dingen uitproberen. Dat je dus niet eerst heel erg nadenkt en pas daarna probeert iets te doen, nadat je de regels hebt gemaakt, maar dat je ook de experimentevorm echt de ruimte geeft, ook ruimte geeft aan mislukkingen om te kijken wat er nu in de

Groninger samenleving werkt en wat niet. Dat is de tweede laag. En die beide dingen proberen wij vandaag met elkaar te verbinden.

Mijn beeld is dat, op het moment dat wij straks uit elkaar gaan, we dan op een aantal principes overeenstemming hebben, of weten waar de meerderheid van de raad aan denkt. En op de praktische dingen die nu al in gang zijn gezet, lijkt het ons goed dat ook de raad daarvan zegt op welke manier hij daartegen aankijkt en het college ook ruimte geeft om, zeker als het gaat om een aantal experimenteervormen, die ook gewoon te doen. Het betekent niet dat je daaraan vast zit, maar dan kun je later als je met elkaar evalueert of het gewerkt heeft of niet, altijd als raad nog zeggen: “Willen we dit blijven doen of gaan we ermee stoppen?”

Dat is een beetje het beeld van vanmiddag. Het eerste onderdeel is dat per fractie een paar minuten wordt genomen om enkele highlights die zij erin zien – we beperken het tot drie punten – hier op tafel worden gelegd. Ik hoop dat u dat ook een beetje beperkt, dat zou erg helpen. Daarna gaan we pauzeren en gaan we de tweede ronde in om met elkaar eens te kijken wat we daar nu uithalen.

Ik heb geen groot probleem met interrupties. Dat is in de raad ook zo, die verlevendigen de discussie. Tegelijkertijd moeten we de mensen wel de gelegenheid geven om even hun punten te maken. Mijn voorstel is eigenlijk om in de eerste ronde zoveel mogelijk de interrupties te beperken. Ik zal dit proberen te faciliteren door na een eerste bijdrage van een fractie even een moment te creëren waarop er ook wat vragen gesteld kunnen worden. Dan is dat achter de rug en dan gaan we hijgend naar de koffie. Daar nemen we tien minuten voor en dan gaan we door. Kunnen we dat op deze manier doen?

Nou vind ik het het mooiste als we vanaf de stoelen kunnen praten, maar de middag wordt uitgezonden. Het is een openbare middag, de publieke tribune zit vol. Wie is er geen ambtenaar? Nou ja, oké. De publieke tribune zit vol, heel goed. Ik zou u ook willen vragen om even echt de partijpolitieke kaders opzij te zetten en even te overstijgen om te kijken: wat is nou de manier van werken die wij in de komende periode samen met onze bewoners het meest effectief kunnen maken? Kunnen we zo beginnen?

2. Gebiedsgericht werken en de rol van de raad

2.a: Ronde 1: Welke vragen en dilemma's spelen er m.b.t. de rol van de gemeenteraad bij het gebiedsgerichte werken?

De VOORZITTER: Dan ga ik niet in de volgorde van grootte van de partijen, als u dat goedvindt. Of vindt u dat niet goed? Dat mag, hoor. Wie wil eerst? Liefhebbers? Kijk! De heer Luhoff. Je mag ook een microfoon hebben. Wat je het handigst vindt.

De heer LUHOFF (D66): Dat maakt mij niet uit.

De VOORZITTER: Ga dan hier maar staan.

De heer LUHOFF (D66): Nou wordt het toch weer traditioneel, inderdaad. Voor een deel heeft de burgemeester trouwens het gras al voor mijn voeten weggemaaid, want ik wou ook wat vertellen over die beweging die al in gang is gezet en waar al heel hard aan wordt gewerkt. En ook over experimenten, maar daar kom ik straks ook nog wel even op terug, dat die nu ook gaande zijn. Ik vond de opmerking die gemaakt werd door de burgemeester, “Beperk nou een beetje hier woordvoering, in wat je gaat zeggen”, wel terecht. Dat hebben we natuurlijk al gemerkt in die discussie die we de afgelopen periode hebben gehad in de commissie Werkwijze raad, dat dit heel belangrijk is, omdat het snel alle kanten op kan gaan. Het is af en toe ook een structuurdiscussie en dan kan het heel juridisch en ook heel technisch worden en heel uitgebreid worden, waardoor het heel lastig is om straks aan het eind van deze bijeenkomst ook een aantal conclusies te kunnen trekken.

Ik denk dat het wel heel goed is om met zijn allen even terug te gaan naar wat nou de reden is waarom we dat gebiedsgericht werken zo vormgeven als we dat doen. Overigens met al een heel lange traditie in deze stad. Het is niet per se iets van deze periode. Maar, wat de burgemeester in zijn inleiding daarnet ook al aangaf: we lopen nu natuurlijk wel tegen een aantal grenzen aan en in hoeverre past dan de rol van de raad zoals die van oudsher is geweest nog bij die ontwikkelingen die nu allemaal gaande zijn? Dan is het goed om te beseffen met welke redenen die beweging eigenlijk in gang is gezet. De belangrijkste, de eerste reden is natuurlijk om de bewoners meer invloed te geven op hun eigen leefomgeving, te zorgen dat een initiatief dat vanuit bewoners wordt gedaan ook gehoor krijgt en dat niet alleen, maar ook dat het ondersteund kan worden. En ook om bewoners uit te dagen om taken vanuit de gemeente, die van oudsher door de gemeente werden gedaan, over te nemen. En het tweede is – en ik denk dat dit ook wel een

belangrijke is, misschien dat het in dit gesprek iets minder aan de orde gaat komen – dat je ook graag wilt dat een overheid, een gemeente, integraal werkt. Juist als je een aantal zaken organiseert in een wijk of in een kleiner gebied, dan dwingt dat natuurlijk ook om veel integraler naar maatschappelijke opgaven die in zo'n wijk of gebied spelen, te kijken. Het is nu inderdaad tijd om een stap verder te gaan. Dan kom ik even op wat wij als fractie en als partij heel erg voorstaan en waarin we heel ver zouden gaan, denk ik, in vergelijking met andere fracties, in het overhevelen van taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en eventueel ook budgetten richting bewoners die dat graag willen. Geef bewoners de mogelijkheid om zelf prioriteiten te stellen als het gaat om die gebiedsagenda's. Geef bewoners ook het recht om zelf budgetten voor deze maatschappelijke opgaven te kunnen beheren en vast te stellen. Dat betekent automatisch ook voor de gemeente, voor het college, maar ook voor de gemeenteraad natuurlijk, een stapje terug doen. Als bewoners voor een deel taken overnemen van de gemeente, hoort daar ook de verantwoordelijkheid bij om die taken goed uit te voeren. Er hoort ook een bevoegdheid bij en de middelen om die taken te kunnen uitvoeren. En dan moet je als raad ook terughoudend zijn om je daar nog in te mengen. Dat is een beweging, dat beseffen we maar al te goed, die niet zomaar in een keer te maken is. Het gaat er niet om, om zaken over de schutting te gooien. Het gaat erom dat, als je bepaalde taken en verantwoordelijkheden overdraagt richting bewoners, richting de gebieden, het dan natuurlijk nog steeds wel goed moet gaan. Het is een beweging die natuurlijk niet in een keer gemaakt kan worden, nogmaals. Het is een beweging die ook al een heel lange geschiedenis kent, zeker in de stad Groningen. Daarom is het ook belangrijk dat we in de komende tijd in die experimentele fase daar heel nauw bij betrokken zijn. Niet als vaststellende partij, maar wel goed in gesprek gaand met bewoners in die gebieden, om te weten wat werkt, en wat niet en hoe we dat het beste kunnen gaan vormgeven.

Om nog even terug te komen op de drie hoofdvragen die in de gespreksnotitie zijn gesteld voor deze eerste ronde: in de kern zou de raad zich moeten beperken tot een meer kaderstellende rol. Wat is nou stedelijk belang, wat is wijkbelang? Waar gaan we dan nog wel over en waar bemoeien we ons wat minder mee? En wat meer gericht op het proces; zorg dat het proces goed loopt, en minder met de inhoud van die gebiedsagenda's. Nogmaals, dat neemt niet weg dat zeker in de komende tijd, wanneer we het hebben over een experimentele fase, waarin een heleboel nieuwe dingen gebeuren, het natuurlijk wel heel goed zou zijn om als raadsleden en als raad betrokken te zijn bij wat er gebeurt. D66 wil daarbij, waar mogelijk, zoveel mogelijk bewoners in staat stellen om die maatschappelijke opgaven, al dan niet met ondersteuning van de gemeente, zelf van een antwoord te voorzien. Daar hoort dus ook het overhevelen van budgetten, verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij.

Dan nog even de hoofdvraag over de initiatieven. Het was een heel uitgebreide vraag, zoals die geformuleerd is. Als je het hebt over initiatieven die echt gebiedsgericht zijn, is het natuurlijk aan bewoners zelf in een dergelijk gebied om daar echt belangen in af te wegen. Maar als het gaat om stedelijke initiatieven, komt daar al snel de stedelijke belangenafweging bij en dan komt het natuurlijk ook in de raad terecht. Het is nog lastig om daar direct een uitspraak over te doen. Moet je dan als raad kaderstellend optreden en pas achteraf gaan goedkeuren of afkeuren? Laten we nou de komende tijd, wanneer we gaan experimenteren met meer zeggenschap voor bewoners en gebieden, daarbij betrokken zijn. Laten we bewoners daarvoor zelf de ruimte geven. Ik denk dat dit het belangrijkste punt is, we komen straks natuurlijk wel op de verschillende stellingen terecht. Misschien zijn er nu al vragen, nog even ter afsluiting?

De VOORZITTER: Ik vat het even heel kort samen. Je zegt: de overheid is het orgaan dat integraal moet werken. Dat is ook zo. We gaan over een aantal aspecten van de hele gemeente. D66 wil ver gaan, wil ook zo ver gaan dat je budgetten overhevelt naar bewoners, als de bewoners in positie komen.

De heer LUHOFF (D66): Ja.

De VOORZITTER: Dat betekent dus dat je ook ruimte wilt geven aan de verschillende modellen waarop die positie kan worden bereikt.

De heer LUHOFF (D66): Dat hoort zeker ook bij die experimentele fase, om te kijken welke processen nou werken bij die belangenafweging, die dan op wijkniveau plaatsvindt, om draagvlak te organiseren.

De VOORZITTER: Oké. En natuurlijk op wijkniveau moet je dit soort 'experimenten', noem ik het maar even, maar daar kom ik straks nog wel even op terug, werkvormen vinden en waar je echt over moet nadenken is wat nou de positie van de raad is als het gaat om stedelijke problematiek.

De heer LUHOFF (D66): Ja. Waar komen stedelijke belangen in het geding?

De VOORZITTER: En de raad moet ruimte bieden, maar ook betrokken blijven bij alle opbouw van die verschillende nieuwe systemen. Oké. Wie? Ja, ga je gang.

Nou ben ik niet van plan om voortdurend rond te gaan lopen, dus als er nog een microfoon is?

De heer BOLLE (CDA): Ik heb een vraag. De burgemeester had het er net ook al over en je ging er eigenlijk op door, in de zin van: "de raad moet meegenomen worden en we lopen nu al tegen dingen aan als raad". Heb je daar ook voorbeelden van, waar het nu al knelt?

De heer LUHOFF (D66): Nou, waar het begint te knellen is dat bewoners zich nu nog een beetje afvragen wat de raad wil met initiatieven die op dit moment al gaande zijn. Een heel concreet voorbeeld dat we alweer een tijdje geleden hadden, was het fietspad Engelbert, waarbij verschillende budgetten bij elkaar geschraapt moesten worden om dit mogelijk te kunnen maken. Daar zie je dat wel in. Laten we nou de komende tijd die experimenten beetpakken om te kijken wat werkt en wat niet werkt en waar we tegenaan lopen.

De heer BOLLE (CDA): Dat ben ik helemaal met u eens, dat we die experimenten zouden moeten voeren en moeten kijken wat werkt en wat niet werkt. Maar Engelbert is eigenlijk een heel goed voorbeeld van hoe het in de huidige structuur, met waar de raad over gaat, toch ontzettend flexibel kon.

De heer LUHOFF (D66): Ja, omdat we daar op dat moment heel flexibel in waren. Maar in principe was natuurlijk onze manier van vaststellen van een meerjarenprogramma op het gebied van verkeer en vervoer en daar dan vier jaar niet aankomen, al niet meer voldoende. We hebben expres een aantal regels moeten buigen, toen. En dat is helemaal niet erg. Ik denk dat dit juist een heel mooi voorbeeld is van hoe het zou moeten. Daar lopen we nu dus tegenaan. Dat hebben we toen incidenteel opgelost en dat zal straks structureler moeten.

De VOORZITTER: Ik wil eigenlijk nog ruimte geven voor een vraag en daarna verder gaan. Ja, maar mensen, deze ronde moeten we echt even beperken, hoor.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Nou, ik ben even benieuwd. Aan de ene kant zegt D66: "We moeten als raad meer meegenomen worden." Aan de andere kant geeft D66 aan: "Er moet veel meer bij de buurtbewoners zelf neergelegd worden." Ik snap die verhouding niet helemaal. Aan de ene kant zou de raad er dus wel over gaan en aan de andere kant juist weer niet.

De heer LUHOFF (D66): Dat gaat met name over de experimentele fase. Je wilt, lijkt mij, als je een aantal experimenten wilt doen, daar vrij ver in gaan. Het is heel lastig om dat van tevoren precies in te kaderen. Het lijkt me heel goed om daar als raad bij betrokken te zijn, aanwezig te zijn, gesprekken aan te gaan met de bewoners, met de gebiedsteams, om te kijken wat nou wel werkt en wat niet. Dan heb je ook, als straks het experimenteren voorbij is, wat natuurlijk nooit voorbij is, maar laten we het zo even noemen, als raad een goed beeld van wat nou de kaders zijn die we kunnen meegeven en onder welke voorwaarden we een budget kunnen overhevelen naar een bepaald gebied.

De VOORZITTER: Dank je wel. Jimmy Dijk.

De heer DIJK (SP): Ik heb het hier met mijn fractie de afgelopen weken best veel over gehad. Dan wordt mij gevraagd om geen partijpolitiek te gaan bedrijven. Dat vind ik wel mooi, want vervolgens ga je het over de samenleving hebben en over zeggenschap van bewoners en dan ga je aan een socialist vragen om geen partijpolitiek te bedrijven. Ik wens u daar veel succes mee. Interpreteer het zoals je het zelf graag wilt.

Het gebiedsgerichte werken is absoluut niet nieuw. Dat zeiden mijn voorgangers ook al. Een voorbeeld daarvan is het Nieuw Lokaal Akkoord, waarmee we in veertien wijken gewoon zeer wijkgericht te werk gingen, zowel fysiek als op sociaal terrein.

Ik ben niet van plan een heel lange woordvoering te gaan houden, maar ik wil eigenlijk vijf concrete voorstellen doen waar wij aan gewerkt hebben, die niet in beton gegoten zijn. Dat begint ermee dat wij een analyse hebben gemaakt van de samenleving van Groningen. Daar zijn we de afgelopen twee jaar mee bezig geweest. Ik ben met de heer Koks bij zeventien buurt- en wijkverenigingsorganisaties geweest.

Niet allemaal zijn ze even sterk. Niet allemaal zijn ze een werkelijke vertegenwoordiging van de wijk. Daar komt meteen het eerste punt vandaan: het sluit vooral aan bij de bestaande vormen en de deskundigheid die er nu bestaat in de samenleving. Het gaat wat breder dan die buurt- en wijkorganisaties. Het gaat over cliëntenraden, ondernemingsraden, consumentenplatforms, huurdersorganisaties, natuur- en milieuorganisaties, medezeggenschapsraden van scholen et cetera, maar vooral: benader ze met de vraag om gevraagd en ongevraagd kritiek en advies te geven op plannen die je als stadbestuur hebt of veranderingen die op die gebieden zullen plaatsvinden.

En het tweede punt ligt in het verlengde van het verhaal dat ik net hield over de gesprekken die wij hebben gehad met de wijkorganisaties. We moeten eerlijk zijn dat ze niet allemaal even sterk zijn. Ik kan mij herinneren dat wij in Corpus den Hoorn waren, waar een heel lieve 73-jarig man bij ons aan tafel schoof en zei: “Ja, ben ik nou de vertegenwoordiger van deze wijk?” Nou is Corpus den Hoorn wel een oude wijk, qua bewonerssamenstelling. Oké, de heer Schroor haalt het gemiddelde wat naar beneden. Maar die man maakte inderdaad wel een punt. Hij zet zich hard in voor de wijk en hij zei: “Als bewoners een vraag hebben, komen ze vaak naar mij toe. Maar of ik nou alles in kaart heb, nee, dat is absoluut niet waar.” Daarom komt ons volgende voorstel, want andere wijken zijn wel heel sterk. Maak daar een inventarisatie van. Maak een inventarisatie welke buurt- en wijkorganisaties er zijn. Voeg ze samen als dat nodig is. Hef ze op als dat nodig is en zet ze opnieuw op, als dat nodig is. En bij het opheffen kun je heel snel zeggen: “Wij heffen samen met u”, want het moet wel in samenspraak gaan, “de wijkorganisaties op. De werkorganisatie functioneert niet zoals we graag willen. Misschien is het beter om hem op te heffen en opnieuw te starten.” En hoe start je dan opnieuw een wijk- en buurtorganisatie op? Daar hebben we ook een tijdje over na zitten denken. Vroeger had je opbouwwerkers. Die zijn voor een heel groot deel verdwenen en dat is zonde. We hebben hier heel vaak mooie presentaties gehad over driehoeken en kaders, en als ik het stuk lees, duizelt het mij af en toe. Maar als je het nou hebt over de driehoek bewoners, ambtelijke organisatie, bestuurders, zet daar dan tussenin – en noem het geen opbouwwerker, maar wat hadden we nou bedacht voor woord dat een beetje neutraal klonk? – een bewonersondersteuner. Maak er een bewonersondersteuner van, die niet direct in dienst is van de gemeente, maar die echt onafhankelijk op zoek kan gaan in wijken naar mensen zich die op verschillende onderwerpen, los-vast willen inzetten, want sommige mensen willen zich langere tijd inzetten voor een wijk, anderen willen het op één punt doen, voor een kortere periode. Denk aan dat soort mensen die onafhankelijk van zowel de gemeente als van een organisatie als van bestuurders, op zoek gaan naar een tegenmacht voor de ambtelijke organisatie en de bestuurders.

De VOORZITTER: Als je, Jimmy, over de andere drie punten net zo lang doet als over de eerste twee, dan ben je te lang aan het woord.

De heer DIJK (SP): Ik hoor ook van mijn collega's dat ik steeds vaker langer aan het woord ben. Daar moet ik inderdaad over gaan nadenken.

Dan even een typisch SP-punt. Maar eigenlijk moet het voor alle partijen gelden, lijkt me zo. Sociale samenhang in buurten en wijken. Dit is voor ons wel een voorwaarde om te komen tot zeggenschap. Als mensen elkaar niet kennen in een wijk, zullen ze zich ook niet heel snel geneigd voelen om met elkaar de handschoenen op te pakken en zeggenschap in buurten en wijken echt vorm te geven. Dat geldt ook voor dingen als armoede. Over zorg hoef ik niet te ver uit te weiden. Als mensen zich daarover de hele dag druk maken, dat dit niet gegarandeerd is, en hetzelfde geldt voor betaalbaar wonen, dan zullen ze zich niet zo snel geroepen voelen om zich te gaan inzetten voor hun wijk. Dus denk daar ook over na. Daarvoor kunnen wij iets in de richting van een voorstel bedenken voor een sociaal wijkfonds, waar bewoners uit kunnen putten ter bevordering van de sociale samenhang. Dat betekent dat de gemeenteraad inderdaad niet gaat zeggen wat wel en niet mag, maar wel gaat bepalen, vooraf, wat die sociale samenhang dan vergroot. Denk bijvoorbeeld aan het klassieke voorbeeld waar we het altijd over hebben: de buurtbarbecue.

Tot slot, ik moet hier nog ter plekke een ander woord voor gaan bedenken, maar ik heb staan: “Het is taal en toon wat de klok slaat.” Als ik dit stuk lees dat we vandaag bespreken, mag je gerust van mij weten dat ik het vrij snel naast me neer heb gelegd. Omdat ik het gelezen heb, maar er zo veel taal in staat die voor gewone mensen onbegrijpelijk is en ook helemaal niet meer te relateren is. Richt een soort taalbrigade op, waar Stadgers in zitten, die voordat communicatie van de gemeente de deur uitgaat, deze gaan scannen op leesbaarheid en begrijpelijkheid. Volgens mij kom je dan een heel eind. Dan nog een punt. We zien heel vaak dat we te laat beginnen als het gaat om bewoners informeren. Een folder heel ver van tevoren door een brievenbus kan heel veel problemen voorkomen.

Mijn fractie is geen groot voorstander van de vele experimenten die wij de laatste tijd voorbij zien komen. Dat heeft een reden. Principieel vinden wij loting niet heel erg fantastisch, maar het is niet dat wij principieel tegen die experimenten zijn. Maar die experimenten, en volgens mij zei de heer Luhoff dit bij de vorige commissievergadering ook, worden door ons bedacht. En als wij die experimenten gaan bedenken, komt het niet van bewoners zelf. Dus: ga eerst bij bewoners zelf vragen en daar kan die bewonersvertegenwoordiger of bewonersondersteuner een goede rol in spelen. Laat die op zoek gaan in een wijk wie dat zou kunnen doen en hoe je dat vorm moet geven, vooral. En waarover het moet gaan.

De VOORZITTER: Oké. Ik heb zelf overigens het idee dat veel experimenten wel met bewoners bedacht zijn. Daar we kunnen we het straks nog wel even over hebben. Maar het is prima, je hebt concrete voorstellen gedaan. Die ga ik niet herhalen, die zijn helder. Maar even een punt van de besluitvorming. Als je zegt: "Ik wil die besluitvorming echt dichterbij de wijk brengen", betekent het dat je dus ook ruimte creëert voor experimenten, om dat op een goede manier te bereiken. Je hebt er een bepaalde visie op van hoe je dat zou moeten doen. En dat betekent dus ook dat, als het gaat om het overhevelen van budgetten naar die wijkniveaus, dit inherent is aan de ruimte die jij biedt.

De heer DIJK (SP): Ja, inderdaad. Ik noemde net een sociaal wijfonds, om maar even iets te noemen. Maar het kan veel verder gaan. Ik heb hier een lijstje staan met wat stedelijk geregeld zou moeten worden. Ja, het recht op zorg moet stedelijk geregeld worden. Maar welzijn, in de vorm van preventie en sociale samenhang, dat zou heel fijn in wijken moeten gebeuren.

De VOORZITTER: Ja. En dat betekent dus eigenlijk dat je het raadswerk als het ware terughaalt naar een meer kaderstellende positie die je inneemt. Wat anders krijg je dat nooit voor elkaar, natuurlijk.

De heer DIJK (SP): Ja, ik blijf wel een volksvertegenwoordiger. Dus als ik hoor dat het in de wijk niet goed genoeg gaat, dan ...

De VOORZITTER: Dat begrijp ik. Dank je wel. Vinden jullie het goed dat we naar de volgende gaan?

De heer DIJK (SP): Ik wel hoor.

De VOORZITTER: Oké.

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Ja. Nou, ik ben blij dat mijn twee voorgangers eigenlijk al gezegd hebben dat het niet zo heel erg nieuw is, waar we nu over praten. Want als er één partij is die recht heeft om te zeggen dat het niet nieuw is, zijn wij dat.

De VOORZITTER: Welke partij, in dit verband?

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Voor degene die het niet weet: mijn naam is Diederik van der Meide en ik zit in de gemeenteraad van Groningen namens de PvdA. In 1980 zat ik in een bewonersgroep in de Oosterpoort en daar was vergaand sprake van burgerbetrokkenheid. Wij mochten als bewoners, ik was niet eens een toekomstige bewoner, maar een huidige bewoner, uitkiezen wat voor woningbouwvereniging daar ging bouwen, wat voor huizen er gebouwd gingen worden en hoe de huizen ingericht zouden worden. Nou, ingericht, in de zin van wat voor soort plattegrond daar was. Er hoeft niet per se een rode leunstoel in. Ik was in 1995 als directeur van Noorderzon betrokken bij de herinrichting van het Noorderplantsoen, waar twee bewonersorganisaties, maar ook andere partijen die belang hadden bij het Noorderplantsoen, betrokken zijn geweest bij een proces om het plantsoen te herinrichten. Dat is een geweldig proces geweest. 1995, heb ik het dan over. Afgelopen halfjaar is in mijn straat het riool vervangen en ik ben als bewoner niet betrokken geweest bij details over de vervanging van het riool. Het riool interesseert mij niet zo erg, maar het is wel jammer dat, terwijl het riool vervangen werd, een parkeervak net verkeerd is aangelegd, waardoor de bewoners niet makkelijk het Noorderplantsoen kunnen insteken. Dat bij de Rozenstraat en de Leliestraat het verkeer niet zo is heringericht dat mensen niet tegen het eenrichtingsverkeer in rijden. Dat geeft even de relativiteit aan van waar wij staan als gemeente. Wij vinden natuurlijk dat hoe meer bewoners er betrokken worden bij beslissingen op wijkniveau, hoe beter het is. Maar dat is niet makkelijk. Het hangt in grote mate af van de mensen die dat doen en van de projecten. We denken dat het eigenlijk nog veel meer zou kunnen gebeuren dan het nu gebeurt. De rol van de raad hierin is voor ons een heel lastige. Ik gaf in de woordvoering over de gebiedsagenda al aan,

waar een budget is vastgesteld van 5,97 miljoen euro voor de gebiedsagenda, dat ik het eigenlijk raar vond dat die 994 miljoen euro blijkbaar niet gebiedsgericht is. Dat klopt niet. Heel veel van dat geld, van die 994 miljoen euro, is geld dat ook op wijkniveau besteed wordt, waar bewoners ook over kunnen meepraten en wat we nog niet doen. Ik zei net al: “Hoe meer bewoners je erbij betreft, hoe mooier het is.” Maar er zit een andere kant aan. Wij merken ook in wijken, in gebieden, dat niet alle bewoners opstaan om hun mondje te roeren. Het is soms een beperkte groep mensen die dat doen, die wat makkelijker hun mond roeren. Ik zal ze niet gaan afficheren, want dan wordt het een politiek verhaal, maar sommige mensen houden niet van vergaderen. Sommige mensen komen liever hun huis niet uit, of bemoeien zich liever niet met hun buurt. En toch hebben zij een belang. Dat is een dilemma, waar je bij burgerparticipatie, als je in de wijk initiatieven ontplooit, oog voor moet hebben. Ook voor die groep, en dat klinkt dan natuurlijk weer betuttelend, maar ook voor die groep moet je opkomen.

Bij de gebiedsagenda hebben wij heel duidelijk een agenda vastgesteld. Wat gebeurt er met bewoners? Het lijkt mij een uitstekend idee om per wijk aan te geven: wat zijn jullie problemen? Dat je die met open vizier benoemt, met mensen, met bewoners, zoveel mogelijk. Maar dat kan nooit het enige zijn, want er zijn natuurlijk wijkoverstijgende problemen die ook in die wijk spelen. Op het moment dat je die agenda vaststelt, heb je daarbij als raad een kaderstellende rol. Dat lijkt ons uitstekend. Voorts kun je daar op grote lijnen natuurlijk budgetten voor beschikbaar stellen. Je kunt binnen die budgetten best experimenteel of kleinschalig bewoners zeggenschap geven over die budgetten. Maar achteraf zul je ook altijd weer in de gemeenteraad moeten beoordelen of dat proces goed is verlopen, of de democratische legitimering voldoende is geweest, en of ook het resultaat voldoende is.

De rol van de raad: ik denk dat we daar straks in de fracties ook nog op terugkomen. Ik heb in een groepje gezeten, dat trouwens nog steeds bestaat en nog doorgaat, de komende tijd, waarin het gaat over loting. Ik heb wel gemerkt dat als je in een wijk een groep samenstelt van mensen die uitgeloot zijn, en je geeft die als het ware het alleenrecht om over dingen te spreken, en je andere groepen die betrokken zijn in de wijk dat recht ontnemt, je dan een groot probleem hebt. Dus iets met loten en een groepje daarvoor inrichten, is erg leuk, maar het kan niet datgene vervangen wat er al is. Dan sluit je mensen uit en dat is nou juist niet de bedoeling. Tot zover even.

De VOORZITTER: Nog even twee punten. Het eerste is even dat je zegt: “Het gaat over de positie van de raad en daar hebben wij het erg moeilijk mee.” Ik weet inmiddels wie je met ‘wij’ bedoelt. Wat is nou precies waar je het moeilijk mee hebt?

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Nou, het is niet moeilijk om zeggenschap weg te geven, maar dat moet je wel binnen een bepaald kader doen, omdat je een doelstelling hebt voor je beleid. Je wilt iets bereiken in een bepaalde wijk. Daar heb je een kader voor nodig en je kan dat stellen van een kader volgens mij niet aan bewoners overlaten. Het initiatief mag van hen komen, en hoe meer bewoners erbij betrokken zijn, hoe beter. Geweldig allemaal. Maar uiteindelijk zul je wel tegen het licht moeten houden: zit er enige mate van representativiteit bij?

De VOORZITTER: Dat kader stel je op wijkniveau, en voor wat daaronder gebeurt, op straatniveau bijvoorbeeld, mogen bewoners zelf dat kader stellen?

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Ja, dat zou goed kunnen. Maar ook hier is het weer heel lastig. Bij mij in de buurt, de Kleine Appelstraat, daar hebben de bewoners besloten dat er geen auto's meer geparkeerd kunnen worden in de straat. Geweldig voor die bewoners die daar zitten. Maar het gevolg is wel dat mensen die in die straat wonen en een auto hebben, hem nu in een straat verderop zetten, waardoor daar weer meer overlast ontstaat. Dus het is nog niet zo makkelijk. Natuurlijk is het heel mooi om erover te praten, maar je moet wel oppassen met welke groep je dat doet.

De VOORZITTER: Helder. En nou even het punt van het systeem van loting. Ik vertaal het zo: ieder experiment dat je doet mag niet ten koste gaan van de bestaande samenhang die je al op dat wijkniveau hebt. Of je nu een lotingsysteem hanteert of een coöperatief systeem of iets anders, het zou allemaal hetzelfde effect hebben. Of niet?

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Nou, zo stellig zou ik het nu ook weer niet willen zeggen. Maar je moet daar ontzettend mee oppassen. Op het moment dat je zegt: “Nu gaat een gesloten groepje iets bepalen”, betekent het dus dat je mensen die actief waren of mensen die daar niet bij zitten, uitsluit. Dat lijkt ons niet verstandig.

De VOORZITTER: Oké. Nog een vraag voor jou en dan gaan we naar de volgende.

De heer DIJK (SP): Ja, ik heb net vijf puntjes genoemd die het zouden bevorderen. Maar wat ons betreft is er niet per definitie een enorme verandering nodig. Als ik nu het verhaal van de heer Van der Meide aanhoor, dan bespeur ik dat ook wel een beetje, dat een enorme verandering volgens u niet per se noodzakelijk is. Kunt u daar even op ingaan?

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Nee, dat klopt. De wereld is niet veranderd sinds 2014. Bewoners willen altijd graag betrokken zijn. Niet alle bewoners. Daar bouw je op voort, dus ik zie dat ook niet erg. Maar ik vind het ontzettend goed om telkens wakker te blijven en dingen te blijven proberen. En nogmaals, uiteindelijk gaat het erom dat zoveel mogelijk bewoners er betrokken bij worden. Maar let wel op: de mensen die betrokken zijn, zijn niet altijd representatief.

De VOORZITTER: Dank je wel. De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): De burgemeester vroeg om partijpolitiek los te laten en dat maakt mijn inleiding meteen wel een stukje lastiger. De Stadspartij is namelijk, niet anders dan andere lokale partijen, in 2002 opgericht om de invloed van Stadgers op de eigen straten, wijken en buurten te vergroten. Ik wilde beginnen met een aantal passages uit ons 100 punten-programma, dat eigenlijk al sinds 2002 bestond. Dat is tussentijds wel een beetje aangepast. Ik heb dat vanmiddag ook een beetje aangepast want het had misschien nog wel een beetje negatieve ondertoon en dat zou meteen suggereren dat er de laatste jaren niets is veranderd op een positieve manier. Dat is zeker niet zo. Maar toch haal ik er een paar puntjes uit. Vroeger is op een bepaald moment toch wel een kloof ontstaan tussen ambities van met name de ambtelijke diensten, het bestuur van onze stad enerzijds, en de wensen van de stad anderzijds. En die kloof is wat ons betreft in die tijd ontstaan, omdat niet de wensen van de Stadgers centraal stonden, maar die van ambtenaren, architecten, projectontwikkelaars en sommige lokale politici. Binnen veel instellingen heerste de cultuur, ik zeg bewust 'heerste' de cultuur, van 'alles voor u' maar niet 'door u'. Op een bepaald moment is toen een vervreemding opgetreden tussen Stadgers en ondernemers en hun bestuur. Veel Groninger laten dat bijvoorbeeld blijken bij de gemeenteraadsverkiezingen door niet meer te gaan stemmen. Maar toch blijkt wel, en dat zie je de laatste jaren steeds meer, dat er voldoende mensen in de stad zijn, ondernemers en bedrijven, die goede ideeën hebben en die aansluiting zoeken bij de bestaande politiek. Daaruit blijkt ook heel duidelijk dat mensen zich echt met hart en ziel willen inzetten voor hun stad. De Stadspartij heeft altijd geprobeerd om deze kwaliteiten te benutten en daar waar mogelijk in te zetten. Wat je ook ziet in de laatste jaren, en dat uit zich nog steeds in debatten die we hebben in de gemeenteraad, waar het name gaat over inspraakrondes, is dat Stadgers toch vaak het gevoel hebben dat ze daadwerkelijk invloed hebben gekregen. Velen van hen hebben het gevoel onvoldoende gehoor te hebben gevonden bij de gemeenteraad en daardoor is het vertrouwen in de politiek steeds verder afgegleden, ook in de lokale democratie. De brief die bijvoorbeeld uit De Wijert is gekomen, bevestigt wel die teleurstelling. Daarmee wil ik niet zeggen dat wij het allemaal zo verkeerd doen, maar het is wel een gevoel dat leeft in de stad. Daarom vinden wij het ook belangrijk dat er meer verantwoordelijkheden naar de wijken worden overgeheveld, zodat Stadgers merkbare invloed hebben op hun directe woon- en leefomgeving. Wat dat betreft zou ik kunnen zeggen: onze oprichter had een visionaire visie over hoe de stad in elkaar zat en hoe het eigenlijk beter zou moeten. Daarom zijn wij eigenlijk wel blij dat we ons kunnen herkennen in de passages uit ons 100 punten-programma dat wij, toen het college aantrad en bezig was te schrijven aan een collegeprogramma, u hebben toegestuurd. U zei: "Kom met input." Wij herkennen toch wel veel in het gebiedsgerichte werken. Daarmee is aangetoond dat u ons 100 punten-programma goed hebt gelezen en ook serieus hebt genomen.

Wat de Stadspartij betreft kan het gebiedsgerichte werken een manier zijn om deze ambities ook vorm te geven. Uiteindelijk is de mening van de burger en de Stadger belangrijk. Georganiseerd en in ongeorganiseerd verband. Die willen wij zwaarder mee laten wegen bij de besluitvorming in de gemeenteraad, of zelfs zonder besluitvorming door de gemeenteraad.

Dan kom ik bij de hoofdvragen. De eerste vraag: welke rol ziet de raad voor zich? Wij zien, en dat sluit eigenlijk ook aan bij wat Jetze zei, van D66, een meer procesmatige rol bij het vormgeven van de gebiedsagenda's. De invulling en prioriteiten en opgaven voor het gebied moeten op basis van de inbreng van de bewoners en ondernemers worden geschreven, dan komt het echt uit de wijken zelf. Daarmee moeten we de positieve energie van bewoners en ondernemers benutten. Bewoners en ondernemers weten als geen ander wat er in de buurt speelt. In de commissievergadering vroeg ik het college ook om wat

inzicht te geven in de gesprekken die al zijn gevoerd met bewoners. Dat inzicht heb ik helaas nog niet gekregen, dat vind ik jammer, omdat je dan nu wel wat meer inzicht had gekregen in hoe die gesprekken zijn gevoerd en welke gevoelens er boven komen. En, waar ik eigenlijk mee begon: ook in dit proces vinden wij het belangrijk wat de stad zelf vindt.

Hoe willen wij dan verder gaan? En hoever willen wij gaan, waar het gaat om het gebiedsgerichte werken? Dat zal de kunst van het loslaten zijn. Nelson Mandela schreef daar onder andere het volgende over: “Loslaten betekent niet dat ik hem smeer; het is een besef dat ik de ander ruimte geef.” Dat is eigenlijk net wat wij met het gebiedsgerichte werken beogen. Stad en Stadgers meer ruimte en zeggenschap geven over hun eigen straten, buurten en wijken. Zeggenschap over onderdelen van de begroting naar wijken overhevelen zou dat inderdaad kunnen bevorderen. Zeggenschap over wijkbudgetten voor bijvoorbeeld beheer en onderhoud van de openbare ruimte, zijn wat ons betreft het meest tastbare, wat je heel snel zou kunnen overhevelen.

Dan wordt ook de vraag gesteld welke kaders de raad mee moet geven. Daar kwamen wij als fractie eigenlijk niet uit. Je weet wel welke kant je op wilt, maar dan is vooral de vraag hoe je dat wilt. En ik denk dat de vraag ook belangrijk is: hoe willen wij dat als raad? En zolang we daar met zijn allen nog niet uit zijn, wat volgens mij ook niet heel makkelijk wordt, is de vraag om te beantwoorden welke kaders wij meegeven op dit moment nog even te vroeg.

En dan vraag c: hoe gaat de raad om met bottom-up, wijk- en stedelijke initiatieven? Ook een vraag die niet zo eenvoudig te beantwoorden is, maar natuurlijk doen wij wel een aanzet. Initiatieven vanuit een wijk en vanuit de stad, moeten we als raad steunen. Met name die uit straten, buurten en wijken. Er zullen vooraf natuurlijk wel enkele kaders moeten worden meegegeven. Zo is de democratische legitimiteit in een wijk van groot belang. We zullen een aantal criteria op moeten stellen ten aanzien van de inhoud en de budgetten, de legitimiteit waar initiatieven aan moeten voldoen. Er zullen altijd obstakels zijn, wetten en bezwaren. Dat maakt goedkeuring achteraf, als je dat goed vormgeeft, misschien wel makkelijker, of in elk geval mogelijk. Er zijn voorbeelden genoemd, ook door de heer Dijk, zoals we die in het verleden hebben gehad. Wat voor ons altijd een goed idee was voor deze stad, was het ‘goed idee’, het initiatief dat wij jaren kenden en helaas is afgeschaft. Daar zijn vooraf de budgetten vastgesteld, is het kader vastgesteld, was er een aantal richtlijnen waaraan ideeën moesten voldoen en op die manier konden Stadgers, bijvoorbeeld voor de buurtbarbecue, een budget aanvragen. Daar hoefde de raad achteraf niet nog een mening over te geven. Dat is zeker met zulke initiatieven ook absoluut niet nodig. Ik denk dat dit voor nu wel genoeg was.

De VOORZITTER: Oké, ja. Maar dat is de barbecue hè, dat is relatief gemakkelijk om aan bewoners over te laten. Of niet? Oh, sorry, pardon. Maar even kort: de kern van jouw verhaal is eigenlijk loslaten. Je moet loslaten. Dat betekent dat de raad eigenlijk op een andere manier moet kijken naar wat er in die wijken gebeurt en ruimte moet geven voor de overheveling van budgetten en voor het ontwikkelen van modellen waarop bewoners als het ware in positie komen.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja.

De VOORZITTER: Oké. Nog vragen? Niet? Een vraag nog.

De heer BOLLE (CDA): Ja, dat is eigenlijk meer over de samenvatting, maar misschien kan Amrut daar dan antwoord op geven. Dat was een heel theoretische samenvatting. En jij zei: “ja” en ik dacht: hè?

De VOORZITTER: Ja is toch een antwoord?

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja is een antwoord. Waarom denk je dan: hè, zou ik me afvragen?

De heer BOLLE (CDA): Ik begrijp serieus niet dat dit de samenvatting was. Het was zo’n theoretisch verhaal, met budgetten en loslaten, dat ik me afvroeg: waar doen we dat nu niet, waar we dat wel zouden moeten doen? Eigenlijk dezelfde vraag die ik aan Jetze stelde.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Volgens mij kunnen we veel verder gaan, want je ziet nu nog steeds initiatieven vanuit de wijken opdoemen, en toch is dan uiteindelijk de gemeenteraad dan het loketje waar ze worden opgediend. En wij mogen er dan nog iets van vinden. Maar het zou ons een lief ding waard zijn als je bij een heleboel beleid, zoals beheer en onderhoud – ik wilde er later op terugkomen maar ik kan het nu wel zeggen – als raad zegt: “Dit is de basis”, dan bewoners kunt activeren om er een schepje

bovenop te doen, op die basis, waarvan zij vinden: hier kan het beter. Dan gaan ze misschien wat extra doen in de wijk, maar dan hoeven wij als raad niet meer te zeggen: “Dat moet wel of dat mag niet.” Als de basis maar op orde blijft. Ik heb niet het gevoel dat dit een voldoende antwoord is, maar oké.

De VOORZITTER: Dank je wel.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dan nu toch wel. Bedankt. En ik zal ook meteen even zeggen welke fractie en wat mijn naam is, dan weet iedereen dat: GroenLinks, Bennie Leemhuis. In navolging tot wat Diederik zei.

In de ogen van mijn fractie zijn de raad, het college en de gemeentelijke organisatie bezig met een veranderproces, dat ten goede moet komen aan de bewoners van de stad Groningen. Ik sluit daarop meteen aan bij wat Amrut van de Stadspartij zei: dat is ook urgent, want de betrokkenheid bij politieke besluitvorming en ook bij de gemeentelijke organisatie kan wel beter. Er zijn inderdaad gevoelens van onvrede en er is een wens om meer invloed te hebben op wat er in de eigen straat, in de eigen buurt en in de eigen wijk gebeurt. Dat is wat mijn fractie betreft ook het belangrijkste. Mensen in de stad moeten weer meer aan zet komen om hun wensen, hun noden en hun initiatieven uitgevoerd te krijgen, dan wel dat er voor de problemen oplossingen gevonden worden op de wijze die zij belangrijk vinden en die zij voorstaan. Daarbij is het ook zo dat er misschien dilemma's zijn en vraagstukken zullen komen. Ik denk dat we dat in de komende tijd zullen zien en die zijn ook al genoemd. Wanneer is iets wijkoverstijgend en stedelijk en wanneer niet? Hoe zit het met de betrokkenheid en hoe zit het met het draagvlak? De representativiteit en zo. Dat zijn ook allemaal valide punten die al genoemd zijn en wat mijn fractie betreft moet daar een antwoord op komen. De vraag is even: op welke manier gaan we het doen? Daarom is mijn fractie ook heel blij dat we niet gezocht hebben naar een blauwdruk, naar een systeem, de wijze ‘zo gaan we het hier in de stad oplossen’, maar dat er gekozen is voor het experiment. Ga zo veel mogelijk in de stad, met de stad, dingen uitproberen, of dat nou loting is, of het nu labs zijn of wat dan ook. We moeten zoveel mogelijk doen en ervaren en we moeten als stad, dus gemeentelijke organisatie, college, maar vooral de mensen in de stad, erachter komen wat de manier is om die initiatieven tot hun recht laten komen en of het gaat om dingen die mensen aangaan in hun straat, in hun buurt, in hun wijk. Daarbij is het in de ogen van mijn fractie ook belangrijk dat de raad daarin een belangrijke, actieve rol gaat spelen, de komende tijd. Niet als bepaler, maar als participant, om erachter te komen wat dan inderdaad die manier is waarop we straks op een betere manier gebiedsgericht kunnen werken. Misschien kan ik dat ook wel illustreren met een eigen ervaring. De G1000 is een mooi voorbeeld geweest van een andere manier van werken. Ik zeg geweest, maar er is nog steeds veel gaande. Daarin heb ik een actieve rol gekozen in het gesprek tijdens de dag zelf, maar vervolgens bewust een afwachterende rol aangenomen om te kijken wat er vanuit de stad komt. Een ander voorbeeld is heel klein: het veranderlab Veiligheid waar het ging over tunneltjes in Vinkhuizen. Daar was ik heel actief en heb ik ook mijn mening gegeven. Ik denk dat het kiezen van de rol die de raad gaat spelen bij al die experimenten en nieuwe manieren van werken, iedere keer anders zal moeten zijn.

Voor mijn fractie heel belangrijk: we gaan een proces in van een aantal jaren, waarin we experimenten gaan doen en waarbij we gaan uitproberen hoe het werkt en wat de behoeftes van de stad zijn. Eigenlijk kan ik daarmee ook wel gewoon afsluiten.

De VOORZITTER: Ja, ik hoor twee dingen. Dat is het punt van zoveel mogelijk experimenteren. Daar moeten we het straks even over hebben, wat dit dan precies betekent en hoe je dan ook een oordeel vormt over het effect van die experimenten. En het andere punt dat ik je hoor noemen, en dat hoor ik anderen ook zeggen, is: “Je moet eigenlijk wel goed met elkaar nadenken over: wat is nou stedelijk en wat niet?”

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ja. Kijk, er kunnen dingen uitkomen, wensen, experimenten uit wijken waarbij wij uiteindelijk zeggen of misschien andere wijken zeggen: “Ja hallo, als dat gebeurt, heeft dat grote gevolgen voor mijn wijk of voor de hele stad.” Maar het is daarbij wel belangrijk dat we dingen gaan uitproberen en gaan doen. Daarbij: fouten maken mag, als we er vervolgens maar van leren.

De VOORZITTER: Oké, dank je wel. Ja, je mag een vraag stellen.

De heer KOKS (SP): Ik ben ook bij de G1000 geweest en ik ben ook bij dat veranderlab over die veiligheid van die tunnels geweest. Waar ik wel benieuwd naar ben: als je daarop terugkijkt, vervult het nou je GroenLinks-hart met vreugde, qua representativiteit?

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dat is een interessante vraag. Ja en nee. Om te beginnen natuurlijk de uitkomsten van de G1000, laat ik daar dan toch iets over zeggen. Die waren in de ogen van mijn GroenLinks-hart erg groot, omdat het bewees dat heel veel mensen in deze stad thema's belangrijk vinden die ik ook belangrijk vind. Maar dat is even de partijpolitiek.

De representativiteit is eigenlijk een irrelevante vraag. Verbaasd? In die zin dat de representativiteit van wat wij hier doen en wat de gemeentelijke organisatie doet en wat wijkorganisaties, de bestaande structuren doen, ook niet of beperkt aanwezig is. Ik zeg daarmee niet: vervang alles en begin met iets nieuws, maar wees je er in ieder geval van bewust dat dit even onrepresentatief is als de G1000, als experiment in de stad. Ik zie sommige mensen heel intensief nee schudden, maar dat zijn geloof ik net de mensen die meer in structuren en in de bestaande situatie denken. Het moet toch een beetje leuk zijn.

De VOORZITTER: Oké. We gaan door, mensen. Wie wil nu? Ga je gang.

De heer BANACH (Student en Stad): Het is gebruikelijk om je even voor te stellen, dus dan zal ik dat ook even doen. Arjen Banach namens Student en Stad. Ik neem nu graag even het woord, ook vanwege het laatste punt. Er werd hier wat om gelachen, het is ook wat onduidelijk. Wat houdt het nu in, het belangrijkste punt dat wij eigenlijk uit het gebiedsgerichte werken halen? Allereerst hoe wij het analyseren, het gebiedsgerichte werken, waarmee wij als raad gaan beslissen over een veranderende taak die wij als overheid hebben ten opzichte van onze burgers in de stad, waarin een omslag plaats moet vinden van 'de burger mag' naar 'de burger moet'. De burger krijgt meer zeggenschap. Voorheen deed die burger mee in de plannen van de overheid en dat gaan we nu helemaal omdraaien, waarmee de overheid mee gaat doen in de plannen van de burger. Eerst konden ze dus participeren, de burgers en nu gaan we naar eigenaarschap en zeggenschap over de eigen buurt. Dan moet het uiteindelijk uitmonden in zeggenschap in zelforganisaties van burgers. Dat is een beetje wat wij uit het gebiedsgerichte werken halen. De vraag die wij daaruit halen, uit dat hele plan, is: wie zijn er eigenlijk die vertegenwoordigers? Die mensen die in de wijk bezig zijn, die op dit moment actief aan het participeren zijn en die dus volgens in dit plan ook meer zeggenschap moeten krijgen? Daar zit een beetje de crux, in eerste instantie. Geven we die burgers invloed om mee te doen, dan gaan we ze ook zeggenschap geven en zelfs budget om te beheren. Dat is wel degelijk een grote beslissing, die je als raad daarmee neemt. Als tweede punt dat we hier dan uithalen: is dit dan wel representatief? Dat is ook even reagerend op wat er net werd gezegd door de heer Leemhuis van GroenLinks: wij zitten hier als raad als volksvertegenwoordigers. Dus dan kun je er wel van spreken dat hier duidelijk een representatief gegeven aan zit en dat kun je niet zeggen van participerende burgers. Natuurlijk weten die mensen wat er speelt in de wijk, kennen zij de wensen en dat is ook belangrijk. Daarom is het ook belangrijk dat je met ze in gesprek gaat en dat je er als raad kort op staat. Maar het is wel even de vraag: zijn het dan ook echt de mensen die je zeggenschap kunt geven? Zijn ze wel representatief genoeg? Dat kan in heel veel gevallen enorm verschillen. Wat ons betreft is er wel degelijk een enorm verschil tussen een gemeenteraad die gekozen is door alle mensen die stemrecht hebben in de stad en een buurtraad, waarin iedereen die de motivatie en de tijd heeft, kan participeren. Daar zit een verschil in. Tot slot, de vraag die wij hier ook even uithalen: welk probleem lossen we hiermee op, met dat wij hier nog meer zeggenschap geven aan de buurt? Lossen we hiermee een probleem op of maken we het hiermee nog complexer? Eigenlijk gaan we in de hele bestuurslaag nog weer een extra laag toevoegen. De laatste laag is op dit moment de gemeenteraad, maar daar komt dan in Groningen eventueel nog een laag onder met een wijkraad die ook daadwerkelijk zeggenschap heeft en budgetten mag gaan beheren. Ja, dan is toch even de vraag hoe dit gaat uitwerken. Wij staan daar enigszins huiverig in.

Dan wat betreft de vragen die worden gesteld. Hoe kijken wij nou aan tegen die totstandkoming van die gebiedsagenda? Allereerst vinden wij het goed dat die gebiedsagenda er is natuurlijk, omdat het ontzettend belangrijk is dat die bewoners een grote vinger in de pap hebben daar. Want die weten wat er speelt, die kennen de wensen. Alleen is er nog een verschil in wat de wensen zijn en wat de belangen. Dat daar wensen op tafel komen, is goed. Maar je hebt ook belangen die spelen en die zijn wellicht wat groter en die kent niet iedereen. Daarom is het ontzettend belangrijk dat wij niet zomaar carte blanche geven aan die gebiedsagenda en als raad onze handen daarvan aftrekken. Het is ontzettend belangrijk dat we daar ook inhoudelijk blijven toezien of die agenda ook klopt met wat wij als raad willen bewerkstelligen voor de hele stad. Want daar zitten natuurlijk ook belangen. Dus ik denk dat wij daar zeker een inhoudelijke rol in moeten blijven vertolken, in die totstandkoming van die gebiedsagenda.

Er zit nog een klein puntje bij wat betreft het democratische proces, en dat betreft de representativiteit. Ik haalde het al even aan. Hoe kunnen we er nou voor zorgen dat die representativiteit er ook daadwerkelijk is? Hoe kunnen we die waarborgen? Dat zien wij op dit moment nog een beetje te weinig terug in het hele

plan. Wanneer je dit soort plannen echt wilt gaan doen, is het belangrijk dat ze gedragen worden door de wijk. We kunnen niet zomaar zeggenschap geven aan mensen die daarvoor tijd en de motivatie hebben, ik haalde het al even aan, ten opzichte van burgers die misschien niet die tijd hebben. Dat kan niet zomaar. Dus die representativiteit is belangrijk voor het democratische proces.

Dat brengt mij ook gelijk even tot de tweede vraag: hoe ver wil de raad gaan met het gebiedsgerichte werken en met de zeggenschap ernaartoe overbrengen? Kijk, gebiedsgericht werken is een mooi goed. Dat is ontzettend belangrijk. Je moet die invloed ook kunnen geven aan de burgers. Maar we zijn tegen het optuigen van nieuwe vormen van beslissingsbevoegdheid, buiten de raad om. Dat is iets waar wij, denk ik, heel erg voorzichtig mee moeten zijn, want je geeft zeggenschap aan niet-verkozen burgers. Dat is wat ons betreft ook echt in lijn met een democratisch stelsel: wij zijn verkozen, zij niet. In principe geven we nu ook weer zeggenschap terug aan burgers en die burgers zijn gewoon ten opzichte van andere burgers gelijk. Het enige wat in hen verschilt is dat ze blijkbaar de tijd en motivatie hebben om te participeren. Dat geeft hun niet meer recht om ergens over te beslissen. In ieder geval is dat de mening die wij zijn toegedaan. Dus zolang die representativiteit niet gewaarborgd is, kunnen wij daar niet zover in meegaan.

Dan nog even het laatste puntje dat ik aanhaalde: welk probleem lossen we nou op? Maken we het hier niet complexer mee? Dat is een vraag waar wij op dit moment nog geen direct antwoord op hebben, maar we zien in ieder geval niet de absolute noodzaak om hier zo ver in door te gaan dat we nu in een keer heel veel macht gaan neerleggen bij de wijkraden.

De VOORZITTER: Eigenlijk hoor ik jou zeggen: ik houd het het liefste bij het oude.

De heer BANACH (Student en Stad): Dat is een heel snelle conclusie, kort door de bocht. Maar wij zien in ieder geval aan die vernieuwing, zoals die hier op dit moment in het stuk staat, een heleboel haken en ogen.

De VOORZITTER: Je hebt het volste recht om dat te vinden. Dat is helemaal geen probleem.

De heer BANACH (Student en Stad): Dank je wel.

De VOORZITTER: Het kernwoord is ‘representativiteit’.

De heer BANACH (Student en Stad): Ik denk dat dit enorm belangrijk is.

De VOORZITTER: Dan moet je zelf blijven besluiten.

De heer BANACH (Student en Stad): Nou ja, volgens mij is het vrij utopisch, maar mocht dat helemaal gewaarborgd zijn in wijkraden, dan zou het natuurlijk een ontzettend mooi gegeven zijn, dat je dat kan doen. Maar je moet ook tegenover de burgers die niet in de wijkraden zitten, kunnen verkopen dat je zeggenschap geeft aan burgers. En dat kan alleen door het een echt representatief gegeven te maken.

De VOORZITTER: Helder. Dank je wel. Zullen wij door naar de volgende? Kan dat? Wie? Ga je gang.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): De oproep was ‘geen partijpolitiek’, maar goed, we zitten hier met zijn elven wel voor een partij en ook voor politiek. Maar voor mij bedoelde de voorzitter een beetje: “Graaf je nou niet te veel in in je eigen holletjes en probeer nou gezamenlijk ergens toe te komen.” Dat is denk ik een heel proces, waar we in die Werkwijze raad heel erg mee bezig zijn geweest. Daarom eerst nog even wat partijpolitieke proza. Ja, dat is het tenslotte. Wij vinden echt dat de overheid er voor de burgers is. In alles heeft de overheid een voorbeeldfunctie en hoor je ook gewoon transparant te handelen. Dat geldt voor gemeenteraadsleden, dat geldt voor onszelf, voor collegeleden en voor ambtenaren. We zitten er allemaal niet voor onszelf, maar ten dienste van de stad. De gemeente is in heel veel gevallen het eerste of meest concrete contact van een burger met de overheid. De ChristenUnie wil niet dat burgers zich primair opstellen als klant of als rechthebbende. Daar kun je ook heel veel discussies over voeren. Maar we willen ook dat inwoners van deze stad verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen handelen en samen met anderen en de overheid zorg voor de samenleving oppakken. De overheid moet daarin een open houding hebben richting initiatieven van burgers, vooral als die het algemeen belang op het oog hebben, zoals op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Daar past ook een overheid in die meedenkt en faciliteert. De overheid is er voor de burgers, maar dat wil niet zeggen dat

burgers ook geen eigen verantwoordelijkheid hebben. In het verleden is het echt gebeurd dat die veel te weinig meegenomen werden in besluitvorming. Er zijn goede voorbeelden door anderen genoemd, maar ook voorbeelden waarin er bij wijze van speken over hen heen geweld werd. Initiatieven van burgers moeten dan ook beter gehoord worden en op hun eigen merites beoordeeld worden en mogen niet in ambtelijke molens blijven hangen. Daarbij geldt ook dat een overheid niet alles zelf alleen wil doen of kan doen. Sterker: de overheid moet niet overal betrokken bij willen zijn. Het voorbeeld van de voetbalclubs, hoe het vrijwilligerswerk daar loopt: daar gaat heel veel vanzelf. Er zijn veel meer vormen te noemen waaraan de overheid part noch deel heeft, maar waar het ook heel goed gaat. Dus eigenlijk is loslaten ook best een kunst. Wij spreken liever van overheidsparticipatie dan van burgerparticipatie, want dit geeft de andere rol aan. De burger komt naar de overheid toe, nee, de overheid komt naar de burger toe. Dat is wat wij ook van belang vinden en dat brengt ook een kanteling in het denken bij de overheid teweeg. Een nieuwe manier van samenwerken is ook hard nodig in deze samenleving. Er komen veel nieuwe taken op de gemeente af, of zijn al op het bordje gelegd en dat wil ook zeggen dat je het ook niet meer allemaal in je eentje voor elkaar kunt krijgen. En als de overheid wel een belangrijke rol heeft in het proces, willen we ook dat de gemeente burgers, bedrijven, belangenbehartigers, wie dan ook, zo vroeg en zo vaak als mogelijk meeneemt bij die vorming en uitvoering van dat beleid. Dat is een voorwaarde voor het draagvlak en een vruchtbare samenwerking en voorkomt ook tegenwerking in het proces als je al met elkaar een eind op weg bent. Want heel vaak merk je ook dat als er een proces al te ver is, dat er dan tegenstand komt uit de wijk, van: "Wij zijn niet meegenomen" en dan gaat iedereen in de achteruit. Dat is vaak niet het beste voorbeeld van participatie. Een voorbeeld dat we heel erg goed vinden is het wijkperspectief van de Rivierenbuurt - Herewegbuurt. Dat is zo'n proces dat echt gemaakt is door de mensen in plaats van voor de mensen.

Dan ga ik graag even op de thema's in. Als je kijkt naar die gebiedsagenda: welke rol willen wij dan daarin als raad? Wat ons betreft beoog je met gebiedsgericht werken om dichter bij de Stadgers te werken, oog te hebben voor hun ideeën, voor hun behoeften, in plaats vanuit het stadhuis beleid neer te laten dwarrelen in de wijken. Aan de andere kant is het ook zo dat niet elk thema zich leent voor een gebiedsgerichte aanpak. Soms is het behoorlijk gebiedsoverstijgend, maar heeft het wel een behoorlijke impact voor een gebied. Omdat deze scheidlijnen in elkaar overlopen, maar we niet kunnen treden in al die keuzes in al die wijken, en omdat de Stadgers ook in samenspraak met ambtenaren daarin keuzes kunnen maken, kiezen wij ervoor om een controlerende rol uit te oefenen. Als je kijkt naar het voorbeeld van het wijkperspectief, is dat met ambtenaren en Stadgers opgesteld en vervolgens aan ons gepresenteerd. Het is dus niet zo dat wij al eerder bij dat proces betrokken zijn. Het is wel zo dat er in dit thema heel veel varianten zijn en je kunt het niet altijd één op één vertalen in de praktijk. Maar ons idee is wel dat de wijken meestal goed weten wat ze willen. De ambtenaren zitten erbij voor de invloed of om alle aspecten mee te wegen, waardoor een controlerende rol in de meeste gevallen denk ik ook de beste rol is om, aan het eind van zo'n proces, als raad deel aan te hebben.

Hoever willen wij dan gaan met dat gebiedsgericht werken? En kaders en begrotingsonderdelen, hoe doen we dat? Wij vinden het een interessant idee om wijken te laten stemmen; we hebben bijvoorbeeld wijkstemdagen gehad in een paar wijken en die konden dan zelf stemmen over wat ze in hun wijken wilden, aan de hand van een bepaald budget. Je zou het ook veel breder kunnen stellen: over meer onderdelen heeft de wijk invloed. Misschien wil een wijk veel liever een nieuwe speeltuin in plaats van dat de oevers gemaakt worden, als dat soort keuzes gemaakt kunnen worden. Of een fietspad beter aangelegd in plaats van dat er extra parkeerplaatsen worden aangelegd. Ik noem maar wat. Vaak zie je dat een wijk heel goed weet wat hij wil. Wij zouden er best voor zijn om dat uit te proberen.

Als je kijkt naar vraag c, zijn er wat ons betreft wel kaders nodig, want waarover kun je als wijk wel en niet zelf beslissen? Dat willen we ook om teleurstelling te voorkomen. En ook is het budget niet ongelimiteerd. Dat hebben we al gedaan bij het vaststellen van de budgetten van de wijkwethouders. Wat ons betreft mag er ook geen ongelijkheid komen tussen wijken. De Partij van de Arbeid, de heer Van der Meide, gaf dat ook wel aan. Er mag geen ongelijkheid komen in wijken waar heel ad remme Stadgers zijn, die heel erg goed de weg weten te vinden, terwijl in de andere wijk Stadgers het lastig vinden om iets voor die wijk te betekenen. Daar moet je wel mee oppassen, omdat anders waar de mensen het hardste roepen, het meeste besteed wordt of het meeste gebeurt. Dat is een lastige en ik heb daar niet acuut een oplossing voor, maar ik denk dat die experimenten daaraan wel kunnen bijdragen, omdat je op diverse manieren in diverse wijken gaat kijken wat het beste zou kunnen gaan werken. Wat ons betreft is het ook zo dat, zodra er een overstijgend wijkbelang is, het de rol van de raad is om het wijkbelang versus het stadsbelang af te wegen. Als voorbeeld zou je de zuidelijke ring kunnen noemen. Dat is ook een heel duidelijk wijkbelang, want het grijpt echt in twee of drie wijken in, of vier misschien wel, die eromheen liggen. Maar er is ook zeker een stadsbelang en dat vraagt ook een beweging. Tot zover, voorzitter.

De VOORZITTER: Oké. De vraag die nog niet is gesteld, is al beantwoord. Nog even een puntje. Je hebt gezegd: “We zijn bereid om ver te gaan.” Bewoners, sociaal, dat past allemaal helemaal in het beeld. Het gebiedsprogramma, daarover hoor ik jou zeggen: “Laat de raad daar nou een klap op geven. Maar als daaronder het gebied zelf, binnen die programmatische kaders, zijn eigen weg kiest, controleren wij achteraf.” Dat vind ik wel even belangrijk om dat even goed helder te hebben.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Daar had ik nog een vraag over. Die controle, wat is dat precies? Is dat een check op legitimiteit? Op proces? Of ook op inhoud?

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Al die drie aspecten. Bijvoorbeeld het A-kwartier, daar ben ik bewust niet naartoe gegaan. Want ik vind dat als de wijk iets vindt, met ambtenaren en experts enzovoorts, en je daar als raad bij gaat zitten, dat je dan je heel erg gaat mengen. Je mag je wel mengen met de wijk natuurlijk, maar je gaat wel heel erg met de inhoud mee. Laat de wijk maar zeggen wat hij vindt, welke kant hij op wil. Dan kunnen wij achteraf kijken: is het proces goed verlopen? Is er inhoud? Zijn er dingen die tegenstrijdig zijn aan ons eigen beleid?

De VOORZITTER: Dan accepteer je de opvatting van de wijk ook als iets wat gaat worden uitgevoerd. Oké. Wie?

De heer BOLLE (CDA): René Bolle van het CDA. Ja, eigenlijk zei de voorzitter het ook al een beetje, dat hier twee zaken door elkaar heen lopen of misschien wel langs elkaar heen. Meer zeggenschap voor burgers over hun directe leefomgeving aan de ene kant, waar iedere partij het volgens mij wel mee eens is, en het optuigen van nieuwe systemen en structuren voor een andere vorm van democratie aan de andere kant, waar de meningen nogal over verdeeld kunnen zijn. Ik heb eigenlijk al vaker betoogd, tijdens mooie brieven en begrotingsdebatten, dat die verandering eigenlijk ook wel hier in de raad zou kunnen plaatsvinden, dat het probleem niet zozeer in de structuur ligt. We hebben net het voorbeeld van Engelbert gehad, waar het juist heel goed ging, wat vanuit de burgers naar de gemeenteraad kwam, waarbij de gemeenteraad en het college flexibel waren, waarin het goedkoper was dan als de gemeente het zelf had aangelegd. Geen partij die daartegen heeft gestemd. Dat is eigenlijk een mooi voorbeeld van hoe het kan en hoe het ook in de bestaande structuren kan. Dus dat.

Dan over het stuk: het is voor ons wel heel erg theoretisch. Wat als dit? Wat als dat? Welke rol wil de raad? Als we die twee dingen uit elkaar hadden gehouden hier, dan zou de discussie wat makkelijker geweest zijn. Zoals ik net zei: er is een heleboel al mogelijk op dit moment, maar we kijken daar niet altijd naar of we maken daar niet altijd gebruik van. Op vragen van andere partijen en ook in de commissie Werkwijze raad van: “Waar knelt dat dan precies? Wat doen we dan nu niet, omdat we het systeem zo ingericht hebben als we het ingericht hebben?” heb ik eigenlijk nog geen voorbeeld gehoord van: “Dit loopt vast in de raderen van het college of in de raderen van de gemeenteraad of in de raderen van het ambtelijk apparaat.” En als dat wel gebeurt, komt dat eigenlijk bijna altijd wel met een mail bij ons terecht. Maar ik ken die voorbeelden niet. En eigenlijk wil ik me dan in dat kader wel aansluiten bij Bennie Leemhuis van GroenLinks die zegt: “Laten we gaan experimenteren.” Nu hebben we het over theorie, maar wat we zouden moeten doen, is het over die resultaten van die experimenten hebben. We hebben die experimenten nog amper uitgevoerd. We zijn ermee bezig, het wijkwethoudersbudget zit nog nagenoeg vol, heb ik nagevraagd en we zijn nu al druk bezig met de toekomst en hoe het daar dan in zou moeten passen, terwijl het heden nog amper uitgekristalliseerd is. Dus ik zou zeggen: laten we beginnen en laten we zien waar we dan tegenaan lopen. En als er dan daadwerkelijk een andere rol van de raad nodig is, dan nemen we die. Of niet, dat zien we dan op dat moment.

Dan het tweede punt: waar is de Stadjer in dit verhaal? Dat mis ik eigenlijk wel heel erg. Wie zegt dat de stad dit wil? Komt dit uit de stad? Er zijn een heleboel initiatieven, dat klopt. Maar het is een illusie om te zeggen dat een heleboel Stadgers met hun neus tegen het raam gedrukt zitten om te wachten totdat de overheid zich terugtrekt om dan in dat gat te kunnen springen. Dat is volgens mij niet aan de hand. Sterker nog: we spraken net iemand van de wijkvereniging die geschrokken was van dit stuk. Nou, Anna Riemersma van de Stadspartij sprak waarschijnlijk dezelfde. Hij was geschrokken van dit stuk, dat een beetje het fundament van waar hij mee bezig was, om samenhang in de wijk te behouden en te creëren, eronder vandaan haalt. Nou, dat is natuurlijk niet de bedoeling van het stuk, dat geloof ik direct. Maar het geeft wel aan dat de Stadjer hier niet goed genoeg bij betrokken is. Een voorbeeld is er één, ik weet het, dus ook dat is niet heel representatief. Maar goed, ik krijg niet het gevoel dat de Stadgers dit heel erg dragen. Als het wel zo is, dan is het hartstikke mooi. Dan moeten we het misschien gewoon gaan doen.

De VOORZITTER: Dit is het?

De heer BOLLE (CDA): Ja, ik wil nog wel meer vertellen.

De VOORZITTER: Nee, het is prima, hartstikke goed. Je zegt eigenlijk: “Ik geef veel ruimte voor experimenten.” Dus alles wat er nu gebeurt aan opvattingen over budgetoverheveling, bewoners in positie brengen, experimenteer met de vormen waarin dat gebeurt, geef daar veel ruimte voor. Maar je zegt ook: “Ik ben nog niet toe aan beoordelen of dat ook het systeem van het raadswerk zou moeten veranderen.”

De heer BOLLE (CDA): Ja, we zijn voor een heleboel ruimte, maar vooral van onderop. Ik heb net een paar partijen gehoord die zeiden: “We moeten de burgers uitdagen.” Dat is wat ons betreft andersom. Het initiatief moet vanuit de burger komen. En natuurlijk moeten wij heel duidelijk maken: “Dit kan er, hier zijn budgetten voor en als jullie wat willen, kom.” Maar dan moet het wel komen. En als wij nu gaan zeggen: “Als jullie nou dit stoepje gaan bijhouden, zou dit ons wel goed uitkomen, want dan kan het heel veel goedkoper.” Ja, als die mensen daar niet op zitten te wachten, is dat een taak van de overheid en dan moet de overheid die taak gewoon uitvoeren.

De VOORZITTER: Ja. Oké, dank je.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Mag ik nog een vraag stellen?

De VOORZITTER: Ja, ga je gang.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Zal ik het dan zo doen? De vraag is: ik snap het voorbeeld van Engelbert heel goed. Er is een mooi initiatief geweest. Uit verschillende lagen van de gemeentelijke organisatie is wat bij elkaar gelegd en de raad heeft op een gegeven moment akkoord gegeven. Maar is dat niet een topzware organisatievorm als je niet één voorbeeld hebt, maar misschien wel honderden of duizenden initiatieven en dit allemaal zo moeten organiseren dat het eerst ambtelijk wordt afgestemd en dan op directieniveau en dan naar het college en dan moet de raad er ook nog wat van vinden? Terwijl eigenlijk misschien iedereen het wel sowieso een goed idee vindt. Dan hoeft je dat allemaal niet te doen.

De heer BOLLE (CDA): Ja, dat is misschien wel zo. Daar hebt u misschien wel gelijk in, maar dan gaat het om de hoeveelheid van dat soort initiatieven. Daarom heb ik al een paar keer gevraagd: hoeveel van dit soort initiatieven zijn er daadwerkelijk, waarvan wij zeggen: “Als we dit nu blijven doen is het wel slecht georganiseerd”? Kijk, Engelbert is nu een heel groot voorbeeld. Het was zelfs een fietspad, dus het heeft ook nog een stedelijk belang. Niet alleen de wijk, maar ook de hele stad heeft iets aan dat fietspad. Dat is misschien topzwaar, die organisatie, maar als er zoveel initiatieven komen, ben ik het direct met u eens dat we het anders zouden moeten organiseren. Maar dat zie ik nog niet direct.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Is het niet juist dat, omdat we het georganiseerd hebben ...?

De heer BOLLE (CDA): Maar dan is juist Engelbert het voorbeeld dat dit niet klopt. Want we hadden het zo georganiseerd en het paste erin. En zo zijn er nog wel meer voorbeelden die wel gewoon kunnen. Als burgers nu al initiatieven hebben, dan kan dat.

De VOORZITTER: We gaan naar de volgende.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): We praten verder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel. Ik ben Gerjan Kelder van de Partij voor de Dieren. Het onderwerp burgerparticipatie is een beetje als fietsen. Alle partijen vinden het eigenlijk heel belangrijk en de een claimt het meer dan de ander. D66 zei terecht: “Wij vinden het een belangrijk punt” en ik weet dat D66 zich daarmee profileert partij die het belangrijk vindt. Nou, de Partij voor de Dieren vindt het ook een belangrijk punt, net zoals wij fietsen een belangrijk punt vinden, vinden we burgerparticipatie ook een heel belangrijk punt. We vinden het heel belangrijk, dat blijkt uit het feit dat we allemaal meer dan vier minuten gepraat hebben. Ik zal proberen het binnen de vier minuten te houden. Dit is een beetje het idee waar ik denk dat we naartoe moeten: we moeten het gewoon doen. De burgemeester leidde het in. Hij zei:

“Dit zijn de plannen en dit is eigenlijk al een beetje wat we willen gaan doen.” En dat was eigenlijk al zo’n beetje mijn woordvoering. Zo moeten we het volgens mij ook gewoon gaan doen. We hebben er laatst nog over gepraat met elkaar, nog een beetje in besloten kamers en het is nu openbaar. Het plan dat voorligt is ook openbaar en wat mij betreft gaan we dat gewoon doen.

Er zijn een paar vragen gesteld aan ons en die wil ik dan een beetje beantwoorden. Wat ons betreft is de rol van de raad hooguit procesmatig en controlerend. Als er budgetten worden gegeven, moeten we ook weten hoe de budgetten zijn besteed. En wellicht kaders stellen. Die kaders, dat is punt 2, worden bepaald door wat wij politiek met elkaar hebben afgesproken. We hebben afgesproken dat we niet zomaar bomen gaan kappen ergens, maar dat daar speciale regels voor zijn. We hebben afgesproken met elkaar dat we niet zomaar fietspaden gaan weghalen en fietsenrekken ergens neer gaan zetten. Dat zijn de kaders die wij bepaald hebben. En binnen die kaders mogen de burger wat ons betreft dingen aangeven en hoe wordt dat dan bepaald? Door hoe ze hebben gestemd. We hebben als raad te maken met het collegeprogramma, dat heeft het college dan samengesteld op basis van hoe het is geformeerd en wat ons betreft is dat het kader waarbinnen de burger zelf plannen kan indienen. Dus bij punt 3: bottom-up, wat ons betreft. Als je eerst gaat uitzoeken wat voor vorm er nou precies mogelijk is, hoe we met elkaar moeten gaan communiceren, dan steek je daar te veel energie in, wat ons betreft. Er zijn al voorbeelden genoemd in het plan en die moeten we gewoon gaan uitvoeren. En dan gaan we over een jaar evalueren en verder kijken. Daar laat ik het bij.

De VOORZITTER: Oké.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Volgens mij is er al het nodige gezegd over dat er heel veel goed gaat. En dat zou ik toch ook wel willen benadrukken. Er kan natuurlijk ook nog wel eens wat beter en daarom is het goed om dit gesprek zo nu en dan te hebben. Ik hoop overigens niet dat dit iedere keer tweeënhalf uur duurt, want volgens mij kunnen we die tijd beter investeren door juist met de mensen in de stad in gesprek te gaan. Het zit hem vooral in de communicatie met de bewoners. Dat hangt ook samen met de cultuurverandering, waar we in het verleden al veelvuldig hier in deze raad over gesproken hebben. De VVD denkt dat we ons ook wel wat tijd moeten gunnen om dat proces zich nog verder te laten ontwikkelen, omdat er op dit moment ook heel veel dingen goed gaan en buurtbewoners steeds meer betrokken worden bij de plannen. Een goed voorbeeld is ook de Wilhelminakade. De kruising die daar nu aangepakt wordt, daarbij worden burgers ook betrokken. We hebben daar destijds als VVD ook een initiatief op genomen om met die mensen in gesprek te gaan en daar waren ook ambtenaren bij betrokken om ook hen het verhaal te laten vertellen waarom bepaalde besluiten genomen werden. En dat werkte eigenlijk heel verhelderend voor beide partijen, want de bewoners wisten wat daar nou speelde en de ambtenaren kregen ook van bewonerstips, van: “Weten jullie dat dit en dat zo en zo gebeurt?” Dat heeft als voordeel dat ze daarmee ook weer aan de slag kunnen. Soms heb je daar dan even een politieke partij bij nodig die dat op gang helpt. Dat is volgens mij ook helemaal niet verkeerd. We zijn uiteindelijk allemaal volksvertegenwoordigers en hebben onze verantwoordelijkheid. Dat is natuurlijk het controleren en het kaders stellen, maar ook het hebben van voelsprietten in de samenleving. We worden daar uiteindelijk ook door de kiezer op afgerekend, of we dat wel of niet goed doen. En, nou ja, dit werd eigenlijk ook door Student en Stad al heel terecht gezegd, het CDA zei het eigenlijk ook al wel: als mensen meebeslissen, gaat het wel om een realistische afspiegeling, maar ook of mensen daar de tijd voor hebben en willen maken om dat te doen. We kunnen niet van iedereen verwachten dat die tijd gemaakt wordt. Ik denk dat die tijdsdruk en de verwachtingen die we daarmee creëren als volksvertegenwoordigers wel zaken zijn waar we op moeten blijven letten. We moeten ervoor waken dat de rol van volksvertegenwoordiger wel voor iedereen toegankelijk blijft. Er staan in het voorstel, daar komen we straks nog wel verder over te spreken, ook heel veel voorbeelden van dingen die we misschien zouden moeten doen en dan is de vraag wel uiteindelijk waar je prioriteit aan geeft en wat uiteindelijk haalbaar is en wat voor verwachtingen je creëert. Het kan geen fulltime job worden. We willen juist dat mensen ook nog op een andere manier in de maatschappij betrokken zijn. En wat lever je er dan voor in? Gaan we dan straks niet meer met elkaar debatteren? Dat kan natuurlijk ook. Dan gaan we vooral de wijken in en we tekenen bij het kruisje of niet. Dan gaan we niet meer met elkaar in debat, terwijl dat volgens mij ook onze rol is, dat wij elkaar proberen te overtuigen en aangeven waar de problemen zitten of waar wij het niet over eens zijn en wat onze argumenten daarvoor zijn. Anderzijds, los van dat wij een bepaalde rol hebben, merken we ook dat bewoners ook vaak goede ideeën hebben. Ik gaf het net ook al aan bij dat voorbeeld van de kruising van de Wilhelminakade. Daar moeten we ook oog voor hebben. Volgens mij gebeurt dat op dit moment al heel sterk, dat er veel met bewoners gesproken wordt. Ik denk wel dat het daarbij belangrijk is dat de raad daar ook in meegenomen wordt, dat het niet zo is dat een college of

ambtenaren alleen maar met bewoners in gesprek zijn over hun plannen en dat wij dan later horen: “Dit is er uitgekomen”, maar dat we juist aan de voorkant horen: “Wat zijn die plannen dan?” En dat, als we willen, we daar meer informatie over kunnen krijgen.

Daarnaast worden er wat vooroordelen uitgesproken over structuren die er zijn. Een voordeel van structuur is wel dat mensen ook weten waar ze aan toe zijn. Aan de andere kant neemt dit niet weg dat er ook flexibiliteit nodig is om uiteindelijk op de juiste manier gebiedsgericht te kunnen werken. Dus, zoals de VVD wel vaker zegt: het gaat om de balans. Dank u wel.

De VOORZITTER: Kun je je een situatie voorstellen waarbij je wel tekent bij het kruisje?

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Nou, dan neem ik toch maar weer even Engelbert: het is niet dat wij gedwongen werden om bij het kruisje te tekenen, maar wij doen dat omdat wij zien dat er gewoon een heel goed proces heeft plaatsgevonden en wij geen enkele reden hebben om dat in twijfel te trekken en te zeggen: “Wij willen dat niet.”

De VOORZITTER: Als er ergens een kader is en bewoners zeggen: “Wij gaan daar op deze manier mee om” en er is een budget, en men is het erover eens, dan heb je niet de neiging om dat inhoudelijk nog een keer over te doen.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Precies. Maar we moeten wel altijd de mogelijkheid houden als volksvertegenwoordigers om te kunnen zeggen dat wij het niet willen. Het kan ook zijn dat er bepaalde bewoners niet voor zijn en daarvoor zijn wij een afspiegeling, althans dat proberen we te zijn, van deze samenleving.

De VOORZITTER: Dank je wel. De fractie Woldhuis. Ja, je moet er zelf ook een beetje aan wennen hè? Dat begrijp ik.

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Ja, absoluut. Ik moet er zelf inderdaad ook heel erg aan wennen. Maar goed. De politiek in het algemeen, en dan vooral de lokale politiek, is eigenlijk bijzonder in een soort van bestaanscrisis. Waar landelijk nog 75% komt opdagen bij de verkiezingen, is de opkomst bij lokale verkiezingen een schamele 50%. Dat betekent dat de helft van je potentiële keizers het niet de moeite waard vindt om zijn stem uit te brengen. Er is onvrede over ons politieke systeem en die is zo groot dat het terecht is dat er al langer bellen gaan rinkelen. Dat is eigenlijk wat we hier aan het doen zijn. De gangbare reactie op dit fenomeen is de stelling dat er een kloof tussen het publiek en de politiek bestaat en dat die door de politiek moet worden gedicht. Met andere woorden: er moet een proces op gang komen waar de rol van de raad ter discussie gesteld gaat worden. Nou, daar zijn we volgens mij nu mee bezig.

Ons politiek systeem is ontstaan in de 19de eeuw, toen voor veel mensen eigenlijk nog de vraag: “Wat eten wij vandaag?” verre toekomstmuziek was. De vraag die men zich stelde was: “Eten wij eigenlijk wel vandaag?” We zijn nu 150 jaar verder en nog nooit in de geschiedenis was er zoveel keus en niet alleen op het gebied van eten. Waar het idee was dat de vooruitgang het leven makkelijker zou maken, bleek die in de praktijk te leiden tot een onoverzichtelijke hoeveelheid aan keuzes. De binding wordt diffuser en meer gericht op onderwerp of thema. En als je dan vaststelt dat mensen wel betrokken zijn bij onderwerpen of thema's, zoals hun leefomgeving of de zorg, ouderen of kwesties van veiligheid, dan kun je ook vaststellen dat gebiedsgericht werken dus toegejuicht moet worden. En daarmee zijn zowel de urgentievraag, de ruimtevraag als de identiteitsvraag uit de eerste alinea beantwoord. Urgentie komt voort uit het feit van een falend systeem; de 50% die niet stemt. De ruimte vinden we in de verbinding op thema via gebiedsgericht werken en de identiteit is gebaseerd op de wil om het systeem op praktische wijze te vernieuwen, met allerlei experimenten.

De verbinding. In grote lijnen is er een viertal stadia van verbinding te onderscheiden. De vraag om een mening, de vraag om actief mee te denken, de vraag om gedachten om te zetten in bruikbare initiatieven en het laten meebeslissen. Kaderstellen is wel nodig, maar kaders hoeven niet in beton gegoten te worden. Want kaders verwijzen nadrukkelijk naar waarden. Denk daarbij aan de noodzaak dat bewoners van een buurt of straat werkelijk invloed kunnen uitoefenen op de ontwikkeling in hun straat of buurt. Denk daarbij aan de zorgplicht die de gemeente op zich heeft genomen. Maar ook heel aardse zaken, als zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld en de burger de beste prijs-kwaliteitsverhouding te bieden als dienstverlener, wat de overheid in zekere zin ook is.

Een waardevolle samenleving is een samenleving waarin verschillende belangen, verschillende groepen zo goed mogelijk tot hun recht komen. En als er keuzes gemaakt moeten worden, doen we dat vooral zo gezamenlijk en openlijk mogelijk. Zo gaat het in kleine gemeenschappen en met enige structuur moet dat ook zo gaan in grotere gemeenschappen. Dat is de uitdaging waarvoor de lokale democratie staat. Niet langer als centraal gezag functioneren, maar gestructureerd, in constante dialoog gaan met betrokkenen, waardoor het begrip democratie weer de levensnoodzakelijke dynamiek kan krijgen die mensen kan verbinden.

Dan wil ik nog op een concreet puntje ingaan. Dat is het ingeloot worden. Mocht er sprake zijn van klassieke loting, dan is de vraag of er nog wel sprake is van directe democratie, wat wel de doelstelling is van het plan. In het huidige model maken burgers gebruik van hun stemrecht om vertegenwoordigers met bijbehorende idealen te laten vertolken. In geval van loting is dit niet langer het geval, want er is sprake van een machtsovergang naar een orgaan waarin zij geen inspraak of vertegenwoordiging hebben. Dit is bepaald door willekeur. Met betrekking tot loting vind ik ook dat er rekening gehouden moet worden met motivatie, kwaliteit, kunde, visie, politieke overtuiging of interesse. Allemaal criteria die er zeker wel toe doen. Ik ben er een groot voorstander van om loting een andere vorm te geven. Daarin zijn heel veel mogelijkheden. Iedereen kent nog wel het spelletje Farmfield, waar miljoenen mensen met een fictief tuintje bezig waren om daar zo goed mogelijk voor te zorgen. Wie heeft het niet gespeeld? Oh? Nou ja, misschien moeten we daar dan de jonge mensen in de stad bij betrekken? Maar daarin zitten heel veel elementen die mensen binden, maar vooral mensen motiveren en stimuleren om met dat tuintje bezig te gaan. Wat kunnen wij daarvan leren?

De VOORZITTER: Oké, misschien nog even een puntje. Ik ben blij dat je zo dicht bij de vraagstelling bent gebleven. Nee, ik maak even een flauw grapje.

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Dat kan.

De VOORZITTER: Maar op de vraagstelling die er is, begrijp ik uit jouw verhaal dat je zegt: “We moeten absoluut experimenteren, we moeten naar nieuwe vormen van democratie. En de positie van de raad daarin is vooral een procesmatige en een controlerende.”

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Ja.

De VOORZITTER: “Want als je meer naar de wijken drukt, heb je een andere positie van de raad.” Dat klopt, hè?

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Goed, wat ik met mijn verhaal probeer te betogen is dat we abstracter moeten denken, inderdaad. Niet zozeer van: “Ja, maar dit en dat en zus en zo.” Maar dat we op een andere manier de lokale democratie vorm moeten geven.

De VOORZITTER: Zeker. Ik snap het.

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): En ik juich dit dus van harte toe.

De VOORZITTER: En je bent bereid daarin ver te gaan, dat hoor ik uit je betoog.

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Dat klopt.

De VOORZITTER: Oké. Dank je wel.

De heer Van der LAAN (PvdA): Mag ik een vraag stellen?

De VOORZITTER: Ja. Eerst jij en dan ga ik naar de achterbuurman.

De heer Van der LAAN (PvdA): Ja, ik hoorde Marjet eigenlijk zeggen: “Loten vind ik prima, maar dan moet er wel rekening gehouden worden met kwaliteit.” En toen dacht ik bij mezelf: dan is het toch geen loten meer?

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Kijk, het klassieke loten zoals bij de burgertop plaats heeft gevonden, een brief sturen naar tienduizend Stadgers, op basis waarvan er duizend kwamen ... Duizend kwamen er toch? Maar goed. Dat klassieke loten, ik vraag mij af of dit nou de manier is. Ik denk dat we daar een andere vorm voor moeten gaan zoeken.

De VOORZITTER: Helder. Laatste vraag voor de koffie.

De heer KOKS (SP): En gaat uw experimenteerwens ook zo ver dat u bij wijze van spreken deze gemeenteraad via loting zou willen formeren?

Mevrouw WOLDHUIS (fractie Woldhuis): Via loting? Nee.

De VOORZITTER: Een helder antwoord. Dank je wel. We gaan eerst koffiedrinken. Tien minuten?

(Pauze 18.12 uur – 18.27 uur)

De VOORZITTER: Mijn voorstel is om even kort een paar dingen bij elkaar te halen en te proberen de discussie zo te voeren dat we rond een uur of zeven kunnen afronden. En dat we dan ondertussen een paar stevige uitspraken hebben gedaan. Mijn indruk is dat verreweg het grootste deel van wat jullie hebben gezegd, is: “We geven veel ruimte voor experimenten. We zien dat er van alles moet gebeuren en we zien ook dat het gebiedsgerichte werken als het ware gevoed moet worden met experimenten om bewoners meer in positie te brengen. Maar we zijn nog niet toe aan de grote structuurdiscussie. Die kan misschien wel komen, maar is even niet het eerste aandachtspunt.” Dat is een punt dat ik hier even neerleg. Ik denk dat dit wel breed gevoeld is, hè? Als ik dan constateer dat er veel ruimte is om zo’n nieuwe beweging in gang te zetten binnen de bestaande kaders, noteer ik ook dat het merendeel van jullie heeft gezegd: “geef vooral veel ruimte aan experimenten”. Dat vertaal ik als: “Geef het college ruimte voor het ontwikkelen van die experimenten.” Dan gaat de raad niet vooraf heel strakke kaders stellen, maar die experimenten behoren dan wel vooraf voorzien te zijn van een goede opzet, en achteraf van een goede evaluatie. En het hoort ook niet zo te zijn dat als je een keer akkoord gaat met een experiment of daar ruimte voor geeft, je dan achteraf in een situatie komt dat je er niet meer vanaf komt. Dus er komt op enig moment een positie van de raad waarin de raad besluit, op basis van de evaluatie van een experiment, of iets structureel kan worden ingevuld of niet. Dan breng je volgens mij de raad ook op een goede manier in positie en geef je het college de ruimte in dat hele veld, waarin je nog van alles moet uitproberen. Ik zeg het maar even onder het motto ‘doen is het nieuwe denken’. Vroeger dachten we eerst na en deden een hele tijd niets. Vervolgens heb je een boel papier en begin je een keer een nieuwe werkwijze. En nu zeg je: “We gaan er niet van uit dat het mislukt, maar als iets mislukt of als we niet op de goede weg zitten, dan is het ook niet erg, want dan gaan we gewoon op een nieuw experiment zitten.”

Als je die ruimte geeft aan het college, ik merk dat dat een beetje zo is, dan ontstaan er eigenlijk twee dingen. Voor de discussie van nu stel ik voor om niet meer al die experimenten nu langs te lopen. Ik denk dat dit niet verstandig is om nu te doen, want dan ontstaat er een heel debat per experiment over hoe dat nu precies in elkaar steekt en wat de voors en tegens zijn. Maar ik constateer tegelijkertijd ook, en dat is ook een verlangen, denk ik, van velen van jullie, dat je zegt: “Als we het college die ruimte geven, moeten we als raad ook wel in de positie zijn dat we kunnen volgen wat daar gebeurt in die wijken.” Dat is nog wel even een bijzonder punt, want dat kun je doen binnen je eigen partijpolitieke kaders. Het hangt ervan af hoe je zelf georganiseerd bent, hoe je je volksvertegenwoordigerschap invult. Maar op het moment dat je met allerlei nieuwe vormen begint, dus ook nieuwe manieren van ontwikkelen van besluitvorming, totstandkoming, van meningsvorming in wijken, is het de vraag hoe je daar als raad mee omgaat. Dat vereist voor het college dat het opnieuw moet nadenken over hoe wij de raad informeren en betrekken bij datgene wat we aan het doen zijn. Als je naar een nieuwe werkwijze gaat, hoort dit er ook bij. En de raad zou eigenlijk, als die het college de ruimte geeft, een positie moeten kiezen waarbij die ruimte ook niet wordt ingeperkt door tussentijdse interventies van raadsleden. Maar je zult toch wel in een situatie moeten komen dat je er dicht op zit, om te kunnen volgen en snappen wat daar gebeurt, zodat je later, als je besluiten neemt in de raad, ook beter in de gaten hebt op welke manier de burgerkant van die besluiten tot stand is gekomen. Ik denk dat als wij gaan experimenteren met nieuwe vormen, we ook na moeten denken over hoe we kunnen experimenteren met de manier waarop die betrokkenheid van de raad vorm krijgt. Soms zit je bij een bijeenkomst en soms niet, je kunt klankborden, je kunt van alles doen om te zorgen dat we samen dat proces goed volgen. Dus het college krijgt ruimte, de raad moet het idee hebben dat hij er dicht op kan zitten en kan volgen wat er gebeurt, zodat er ook in de gremia die wij

hebben over gepraat kan worden, op het moment dat een raadslid het er eens even over wil hebben. Kunnen we dat op die manier concluderen? Ik probeer een beetje de grote lijnen te nemen. Dan zijn er hier en daar ook wat concrete voorstellen gedaan. De SP-fractie heeft een vijftal punten genomen. Ik stel voor dat we die niet nu allemaal doornemen, maar ik vind wel dat we er echt serieus naar moeten kijken. Volgens mij moeten we daar in de commissie Werkwijze raad nog even goed naar kijken. Datzelfde geldt voor een aantal andere punten. Communicatie bijvoorbeeld, dat bij Sabine vandaan kwam en zo zijn er nog een paar dingen, ik heb ze niet allemaal zo hier nu op een rij, waarop we echt nog eens even zouden moeten inzoomen om het goed vorm te geven. Dingen die de SP noemt kunnen ook vorm krijgen in bijvoorbeeld experimenten. Misschien zitten daar wel experimenten in die je, bovenop de experimenten die wij nu voorstellen, gewoon kunt uitvoeren. Dat lijkt me op zichzelf interessant om na te gaan. Als we dat nou op die manier met elkaar beoordelen, ontstaat er ook een positie waarin we echt goed moeten kijken, niet op casusniveau, maar wel neerdalend, naar wat nou de raad gaat overlaten en wat niet. Ga je nou wel of niet over de gebiedsagenda? Wanneer praat je over die gebiedsagenda? Wil je een budget overhevelen of wil je dat niet? Daar hebben we die stellingen voor voorbereid die aan jullie zijn meegezonden. Daar hebben we het uitgebreide debat al over gehad, intern, mag ik aannemen. Mijn voorstel is om die even langs te lopen om even te beoordelen of daar een soort gedeelde opvatting in zit waaruit het college kan halen welke ruimte er is om met het hele proces door te gaan. Kan dat?

De heer BOLLE (CDA): Even voor de helderheid: dat proces en die ruimte voor het college hebben we in feite al bij de begroting vastgesteld, toch?

De VOORZITTER: Ja.

De heer BOLLE (CDA): Ook die experimenteerruimte hebben we al vastgesteld in die wijkwethoudersbudgetten.

De VOORZITTER: Nou, als ik nou even die stellingen langsloop, is dat misschien voor een deel een bevestiging van wat we gedaan hebben, maar tegelijkertijd vind ik wel dat dit even een slagje verder gaat, hoor.

De heer BOLLE (CDA): Dat kan wel, maar ik probeer even te snappen of dat zo is. Die experimenteerruimte hebben we als raad al vastgesteld. En die wijkbudgetten, nou ja, straks wordt dan inhoudelijk erover gesproken, maar bij de begroting hebben we ook die 5,7 miljoen euro al gedaan.

De VOORZITTER: Deze stellingen gaan net even ietsje scherper in op alles. We hebben natuurlijk in grote lijnen die positie met elkaar wel verkend. Tegelijkertijd zie je ook dat er hier en daar ook nog wel wat schuurt. Dus je probeert iedere keer een stapje verder te komen. Nou, oké.

2.b: Ronde 2: Focus op concrete processen in de vijf gebieden (*niet gedaan*)

2.c: Ronde 3: Stellingen m.b.t. het gebiedsgerichte werken

Stelling 1: De gemeenteraad zet de beweging in gang dat het gesprek, de afweging en de prioriteitsstelling van de gebiedsagenda steeds meer in de wijken plaatsvinden.

De VOORZITTER: Is dat een open deur? Ja? Dan gaan we naar de volgende stelling. Nee maar, serieus? Dat is prima hoor, dat vind ik uitstekend.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Nee, de prioriteit wordt gewoon door de gemeenteraad vastgesteld.

De VOORZITTER: Kijk, hartelijk dank.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ik vind het te kort door de bocht, want ik denk dat als je prioriteiten stelt als raad, je de uitvoering in de wijken kunt doen. Maar als ik dit zo lees, betekent het dat de prioriteiten al in de wijken komen te liggen. Dus zet je de raad buitenspel. En ik heb vanmiddag gehoord, bij de meeste partijen, dat men zegt: "Nee, de raad blijft gewoon aan zet, zoals het altijd is geweest."

De VOORZITTER: Wie?

De heer LUHOFF (D66): Nou, ik heb eigenlijk wel een ander beeld van het gesprek van zonet. Volgens mij hebben wij dat helemaal niet als raad zo gesteld. We hebben wel gesteld: je moet als raad kaders geven, je moet goed nadenken over waar de stedelijke belangen zitten en wat echt 'des wijks' is, maar daarbinnen moet je juist heel veel vrijheid geven. Dat heb ik eigenlijk uit het gesprek van zonet gehaald. En daar hoort dan ook bij, om naar deze stelling toe te gaan, dat je aan wijken, ook binnen die kaders natuurlijk, de vrijheid geeft om zelf te komen met wat ze belangrijk vinden. Sommige vinden het belangrijker dat er iets gebeurt met groen dan met parkeren, bijvoorbeeld.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Er staat toch duidelijk 'prioriteitstelling'. En dat zijn wij. De raad bepaalt de prioriteiten.

De heer LUHOFF (D66): Als het gaat over de gebiedsagenda, waren we het daar volgens mij in grote meerderheid over eens dat het heel belangrijk is dat bewoners die invloed hebben op hun eigen leefomgeving.

De VOORZITTER: Wat straks nog wel even langskomt, denk ik, is: wie stelt eigenlijk die gebiedsagenda vast? Dan heb je jouw punt ook gelijk te pakken, denk ik. Anderen nog over deze stelling? Volgens mij zijn we het erover eens, maar je zou misschien wel kunnen zeggen: prioriteitstelling niet 'van de' maar 'binnen de' gebiedsagenda. Ik denk dat je uiteindelijk erop uitkomt dat de raad natuurlijk wel een positie heeft in het vaststellen van die gebiedsagenda. Dus op het moment dat dit zo is, ontstaat er voor jou ook een andere opvatting. En als dat een gedeelde opvatting is, gaan we naar stelling 2.

Stelling 2: De gemeenteraad wil zeggenschap naar de buurten brengen. Met buurtbegrotingen brengt de raad (in een groeimodel) de budgetten voor vraagstukken die niet wijkoverstijgend zijn, naar de wijken. De gemeenteraad geeft kaders (programmadoelen) mee, waarbinnen de budgetten moeten worden besteed.

De VOORZITTER: Dit gaat over budgetten, mensen. Is dit iets waarvan jullie zeggen dat het geheel past binnen het eerste deel van de discussie? Ik merk dat jij daar een probleem mee hebt, maar ik kan me voorstellen dat dit vrijwel bij elke stelling zo is, gegeven jouw eerdere verhaal.

De heer BANACH (Student en Stad): Dat maakt het toch niet minder belangrijk?

De VOORZITTER: Nee, dat hoor je mij niet zeggen.

De heer BANACH (Student en Stad): Nee, maar ik kreeg ook net uit de reactie terug dat het verhaal dat ik had misschien wel een beetje in tegenstelling staat tot welke kant het hier opgaat. Maar dat betekent niet, volgens mij, dat het zomaar weggewuifd moet worden.

De VOORZITTER: Nee, maar heb ik die indruk gewekt? Anders moeten we dat op een ander moment doen. Ik ga nu even het tegendeel daarover zeggen. Het punt van jou van die representativiteit, speelt natuurlijk wel degelijk.

De heer BANACH (Student en Stad): Nou ja, dat is de enige kanttekening die ik hier dan nog even bij wil maken. Dat mis ik een beetje in het hele stuk. Het enige wat we dan horen is 'loting'. Nou, daar zijn we het volgens mij wel over eens, dat dit niet de representativiteit bevordert. Dan komen er nu allemaal stellingen voorbij en ja, als de representativiteit een beetje gewaarborgd kan worden, dan kunnen we een heel eind komen. Maar dat komt er steeds niet in terug. Ik denk dat het niet alleen voor mijn partij geldt, maar voor veel meer partijen, dat dit gewoon een heel belangrijke onderliggende laag is of we hier nu in meegaan, ja of nee.

De VOORZITTER: Ik snap je punt.

De heer DIJK (SP): Ik wil daar ook wel heel graag even bij aansluiten, voor al die punten die hier staan en komen. Ik heb net bewust vijf concrete punten genoemd die nog best klein zijn, als je naar deze enorme stellingen en vraagstellingen kijkt. Die vijf kleine punten zijn voor ons wel een voorwaarde die je

moet hebben om hier ja tegen te kunnen zeggen. Als je naar buurtbegrotingen gaat, ja, wie gaat zo'n buurtbegroting vaststellen? Wie gaat zeggen: "Dat is goed, dat vinden wij een goed idee"? En dan sluit ik mij compleet bij Student en Stad aan, dat het er dan inderdaad om gaat of het representatief is of niet.

De VOORZITTER: Ja en daarom zeg ik ook: dat punt speelt wel degelijk. En met name in de uitlijning van als je dingen naar de wijken brengt. De PvdA heeft daar ook wat van gezegd. Het is moeilijker dan je zo in eerste instantie denkt. Dan moet je wel een verantwoord systeem hebben, waarin je ook kunt verdedigen dat het op die manier moet.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Volgens mij zit er nog wel een verschil tussen de eerste vier. Dat zijn uitgangspunten en wat jij nu net noemt is het democratische gehalte ervan. Dat zit meer in 5, 6 en 7. Daarom kom ik er toe dat die eerste vier bij mij een uitroepteken hebben en die 5, 6 en 7 op een 'ja, mits' uitkomen. Maar goed, dat is misschien vooruitkijken.

De VOORZITTER: Oké mensen. Wat ik jullie hoor zeggen, is: Als aan die punten is voldaan van zorgvuldige procesgang in besluitvorming, die denk ik iedereen wil, dan zou dit een logische manier van werken zijn. Oké, dan gaan we naar stelling 3. Pardon, ga je gang.

De heer KOKS (SP): Ik denk ook dat het er bij dit soort stellingen om gaat hoe dingen ingevuld worden. Wat is wijkoverstijgend? Vinden wij bijvoorbeeld dat de zorg en welzijn, zoals die via de WIJ-teams in de wijken besteed worden, ook door de wijken zelf gedaan kunnen worden binnen politieke kaders, dat ze dat zelf kunnen bepalen? Hoe ver gaat dat wijkoverstijgend? Dat is nog een hele discussie die hierachter komt.

De VOORZITTER: Ja, volgens mij is het zo. Dat is een puntje dat ik vergeten ben, dus het is goed dat je hier even op komt. Velen van jullie hebben hier een opmerking over gemaakt. We zouden eigenlijk tot een soort definiëring moeten komen. Wat is nou stedelijk en wat hoort bij wijken en wijkgericht werken? En die definiëring moet misschien wel wat steviger en exacter dan wij op dit moment in ons werk hebben.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Er staat iets over kaders, maar ik wil het even duidelijk hebben dat we het er met elkaar over eens zijn. Bijvoorbeeld in wijken waarin de sociale context wat minder is dan gemiddeld kan het niet zo zijn dat je in die wijken allemaal geld uitgeeft aan ik noem maar wat, grasmaaien. Het kan natuurlijk een keuze zijn van de wijk: we willen liever grasmaaien dan sociale interventies. Volgens mij moet je dan op een gegeven moment wel een moment hebben waarop je zegt: "Dat willen wij als raad niet." Volgens mij zit dat hierin. En nu is mijn vraag: is dat zo?

De VOORZITTER: Het grasmaaien, ja. Maar ik snap precies wat je bedoelt. Eigenlijk zeg je: "Ik wil wel invloed hebben op wat er in die wijk gebeurt, we willen in grote lijnen wel de richting meebepalen van waar wij ons geld aan besteden en wat wij vinden dat verbeterd moet worden in die wijk." Dat hoor ik jou zeggen.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dat zit volgens mij in die gebiedsagenda, want die is van tevoren al opgesteld. Dus het kan niet anders dan dat die sociale context erin zit. Maar ik zou willen voorkomen dat we dan met elkaar bezig zijn en na een paar jaar zeggen: "Nou is het gras geweldig maar in die wijk is er van alles aan de hand wat we hadden kunnen voorkomen."

De VOORZITTER: Ja, operatie geslaagd, patiënt overleden.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Nog even voor de verheldering. Nu lijkt het of we praten over de gehele begroting van 1 miljard euro. Maar volgens mij hebben we het over de gebiedsagenda. Dat is toch een veel beperkter deel?

De VOORZITTER: Kunnen we deze stelling afronden? Wil jij er daar nog een opmerking over maken? Oké.

Stelling 3: Bij de totstandkoming en realisatie van de gebiedsagenda's is de gemeenteraad betrokken bij het proces in de wijken, als borger van het democratische proces.

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Nou, nu ik toch die microfoon in mijn hand heb, dat woordje 'betrokken' is natuurlijk wel heel slap hier. Dat is echt heel weinig. De gemeenteraad is hier denk ik heel erg bepalend in. Je stelt die agenda vast, die agenda wordt opgesteld met je bewoners. Uiteindelijk stel je die agenda vast. Bewoners kunnen daar binnen die agenda natuurlijk ook weer allerlei dingen doen, er zijn allerlei variaties. Vervolgens kijk je heel goed of dat proces goed gegaan is en uiteindelijk stel je achteraf vast dat het proces geweldig was. Zo stel ik mij dat voor.

De VOORZITTER: Ja. Mevrouw Van Gijlswijk.

De heer DIJK (SP): Even een microfoon die kant op.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Heb ik niet nodig! Volgens mij ben ik voor de mensen thuis ook wel verstaanbaar.

Wethouder DE ROOK: Zelfs in Vinkhuizen horen ze je nog.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Als een scheermes!

Beste Diederik, uit jouw inbreng eerder vanmiddag, kreeg ik juist heel erg het idee dat jij, of jouw fractie, heel erg wil dat wij hier in dit huis alles nog blijven bepalen. Dat is volgens mij weer in strijd met wat je net zei. Die gebiedsagenda noem ik gewoon een wijkanalyse, en dat doen we al heel lang hier in de stad. En jij weet als raadslid toch niet precies wat er in elke wijk van de stad speelt? Dat moet je toch gewoon overlaten aan de wijken? Ik heb juist het idee dat de PvdA het nog heel erg dicht bij zich wil houden en in dit huis.

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Dat zei ik niet, hoor.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Nou ja, ik stel die vraag ook om een beetje meer helderheid te krijgen over wat jullie vinden.

De VOORZITTER: Oké, als we hier even een eind aan maken, mag ik het zo vertalen dat 'betrokken bij' inderdaad niets zegt, in ieder geval in dit verband niet. Wat je eigenlijk moet hebben, is dat de gemeenteraad zich ervan moet overtuigen dat het proces waarlangs de besluitvorming plaatsvindt in die wijken, zorgvuldig is en ook in democratische zin verdedigbaar. Ik denk dat dit hier staat, eigenlijk.

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, daar nog even op aanvullend: ik mis dan bij dit puntje de visie van waar we naartoe willen. Volgens mij is het heel goed dat we als gemeenteraad inhoudelijk betrokken blijven bij die gebiedsagenda's, omdat wij in ieder geval het grotere belang goed kunnen zien. Dat is een belangrijk punt. Maar hier staat dan 'als borger van het democratische proces', terwijl, als ik de visie voel van dit stuk, het juist de bedoeling is dat we naar wijkraden gaan, die dus ook representatief zijn en waar we dus niet meer op hoeven te letten of de democratische processen ook daar werken. Want zou dan niet meer de rol van de raad zijn.

De VOORZITTER: Maar wat wij nu doen is dat we volop aan het experimenteren zijn, om effectieve vormen met elkaar naar boven te halen, waarin de burgers centraal staan en de besluitvorming meer samen met burgers plaatsvindt. Dat betekent dat je niet allen naar wijkraden gaat, die dan ook nog representatief zijn. Dat is overigens al een heel ingewikkeld begrip op zichzelf. Volgens mij is de positie van de raad dat de raad zich ervan moet overtuigen – en dat is door er dicht op te zitten, en daar moeten wij een proces voor ontwikkelen – dat die processen in die wijken verantwoord verlopen. Ik denk dat dit belangrijk is. Je moet het wel bewaken, als raad. Kunnen we naar de volgende stelling?

Stelling 4: De gemeenteraad wenst te experimenteren met vormen van loting, right to challenge en andere instrumenten om de betrokkenheid, deelnamen, zeggenschap en het eigenaarschap van bewoners en samenwerkingspartners te vergroten.

De VOORZITTER: Daarvan hebben we net gezegd: Die ruimte geven we. Ja, zo is het. Experimenteren, hè? En ingekaderd op een manier zoals ik net heb verwoord.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ik heb toch begrepen dat er over loting een heleboel vraagtekens zijn en dat het helemaal niet zo is dat de meerderheid van onze raad voor loting is. Dus ik vind die conclusie wat voorbarig. Er zijn andere zaken die hier staan, waaronder right to challenge, waarbij dit wel prima is. Maar loting, dat is heel discutabel. Dus ik denk dat de burgemeester toch iets te snel hieraan voorbijgaat.

De VOORZITTER: Nou, volgens mij is dat niet zo. Dat gebeurt wel eens, hoor. Maar nu even niet, want we hebben volgens mij net allemaal geconcludeerd dat er veel ruimte is voor experimenten, dat zo'n experiment een kop en een staart moet hebben. Je moet weten waar het over gaat en het moet uiteindelijk eindig zijn. Dus er komt een evaluatie en dan gaat de raad beoordelen of het experiment iets is waar je verder mee gaat of dat het stopt. En er is dus ook ruimte voor een experiment met loting.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Nee, want bij de loting wordt gezegd dat er dan in de wijk een experiment komt, waarbij raadsleden ook samen met mensen die geloot zijn, beslissingsbevoegd zijn. Dat vind ik principieel onjuist. Dus ik vind ook niet dat zo'n experiment kan.

De VOORZITTER: Oké. Dus u zegt: "Ik geef wel ruimte voor experimenten, min één."

De heer BRANDENBARG (SP): Nou ja, volgens mij hebben wij net ook met elkaar geconcludeerd dat er aan die democratische legitimiteit van dit soort zaken moet worden voldaan. En loting, waarin toch vaak het geval is dat een heel grote groep mensen niet komt opdagen, omdat ze de tijd niet hebben, de mogelijkheden niet hebben, of het niet interessant vinden, daar lijkt mij die democratische legitimiteit nogal ernstig onder druk staan. En om als gemeenteraad een beetje te gaan marchanderen met de democratie, door niet democratisch gelegitimeerde experimenten toe te staan, lijkt me een gevaarlijke situatie. Je moet je wel bedenken wat de effecten daarvan zijn.

De VOORZITTER: Oké. Helder. De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Ik vond dit wel bijzondere argumenten. Ik kan wel voor een deel meegaan in de bezwaren die je hebt ten aanzien van loting, ik snap wel waar die vandaan komen, maar de argumenten die jij net noemde zijn ook net de reden dat niet iedereen zich verkiesbaar stelt voor een gemeenteraad. Niet iedereen neemt de moeite om op een verkiezingsdag naar het stembureau te lopen. Dus die argumenten gelden voor alle systemen om naar die representativiteit te kijken. Wat nou interessant is aan dit experiment, is dat het niet alleen en volledig loting is, maar dat er een combinatie wordt gemaakt om op verschillende manieren groepen mensen bij elkaar te brengen. Ik vind het wel heel interessant om te zien wat dit experiment doet. Hoe worden belangen dan afgewogen? Hoe zit het dan met het draagvlak in de wijk voor de besluiten die dan genomen worden? Volgens mij was de meerderheid overigens ook wel voor deze experimenten.

De VOORZITTER: Dat dacht ik ook. Mag ik eerst even hiernaartoe, Bennie? Anders wordt het wat erg ongelijk, allemaal.

De heer HONKOOP (VVD): Afgezien van de vraag: is het nieuw om met loting te werken? Want 2500 jaar geleden deden de Grieken het ook al. Het komt gewoon weer terug. Maar afgezien daarvan nog: ik denk dat het mooi zou zijn als een terugkerend bezwaar bij loting op een of andere manier mee zou worden genomen in een of enkele van de experimenten. Een terugkerend bezwaar dat je hier hoort, hangt samen met die representativiteit. Daar kun je op verschillende manieren, denk ik, rekening mee houden. Stel ik mij zo voor. Dus in plaats van de vraag: 'ben je voor of tegen loting?', kun je natuurlijk ook de vraag stellen: is er een manier om oog te hebben voor dat representativiteitsvraagstuk? Wordt dat op de een of andere manier meegenomen in die experimenten? Zeker de combinatie van loting met, in de ogen van sommigen, ook in mijn ogen, misschien wat twijfelachtige representativiteit enerzijds in combinatie met zeggenschap anderzijds, is wat zwaar om te zien.

De VOORZITTER: Misschien moeten we even het rondje afmaken, maar eerst even een tussenpuntje, wat anders blijven we hier te lang bij stilstaan. Uit deze bijeenkomst komt een aantal opmerkingen. Ik denk dat het goed is dat we die ook verzamelen. Alleen ben ik een beetje eendimensionaal. We concluderen iets en daar past dit naar mijn idee in. Daarmee zeg je helemaal niet dat je dit een fantastisch experiment vindt als raad. Maar het past er wel in. Je moet natuurlijk verder, en ook met dit experiment, waarvan iedereen weet dat het ook in ontwikkeling is, wat iedereen er ook van vindt, uiteindelijk. Oké, het laatste rondje even hierop. En dan gaan we naar de volgende stelling.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja, maar kunnen we dan ook gewoon concluderen dat we een experiment met loting al hebben gedaan en dat dit de G1000 was? Dat we daar misschien een goede analyse over kunnen krijgen: wie zijn de mensen die daar uiteindelijk heen zijn gegaan die ingeloot waren? Ik was ook ingeloot, ik ben niet geweest. Maar laten we dan daar lessen uit trekken. Want daar heb ik nog geen analyse van gezien. Wie kwamen er? Welke klassen? Om maar in klassen te spreken.

De VOORZITTER: Akkoord. Bennie nog en dan jij.

Mevrouw RIEMERSMA (Stadspartij): Maar er staat ook duidelijk 'vormen van loting', dus je kan best slimme manieren bedenken om een loting op te zetten. Je kan bijvoorbeeld denken aan een verplichte loting, zoals in Amerika bij het rechtssysteem. Burgers worden opgeroepen om in de juryrechtspraak plaats te nemen en dat is verplicht, op straffe van een boete.

(Gelach)

Mevrouw RIEMERSMA (Stadspartij): Nee, maar dat is burgerzin echt stimuleren en daar willen we toch naartoe?

De VOORZITTER: Oké. Nog twee op dit punt mensen, anders praten we nog een half uur over loting. Dat moeten we echt niet doen.

De heer DIJK (SP): Maar ja, als we een half uur over loting moeten praten, moeten we een half uur over loting praten. Volgens mij, dat heb ik vorige keer ook al in de commissie gezegd, heeft loting echt het gevaar dat je mensen uitsluit. Ik vind dat als wij mensen gaan vragen om mee te doen, zeggenschap te tonen in een straat, je mensen niet moet uitsluiten. Dan kun je het hebben over vormen van loting, maar het blijft loting. Ik kan hier gewoon heel helder zijn: de fractie van de SP is tegen het systeem van loting, dus een experiment met loting gaan wij niet doen.

De VOORZITTER: Oké.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Het is wel een interessante spraakverwarring, want als er iets is wat per se representatief is, is het loting. Ja, ik zie wederom heel verbaasde en gepijnigde blikken. Maar je kunt twijfels hebben over legitimiteit, maar representatief is het in ieder geval, zeker als je kijkt naar wat er gemiddeld in de raad zit en wat er uit een loting kan komen. Laten we het gewoon proberen.

De VOORZITTER: Oké. Mijn voorstel is om dit onderwerp nu echt te stoppen. We nemen die geluiden over dit experiment gewoon mee en dan kijken we even op welke manier we daarmee omgaan. Ik ga naar stelling 5.

Stelling 5: De gemeenteraad stelt kaders waaraan het democratisch proces in de wijken moet voldoen.

De VOORZITTER: Ik kan mij niet voorstellen dat jullie hier nee op zeggen.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): De volgende.

De VOORZITTER: Oké. Het past jou ook goed, hè? Mooi.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Maar wat betekent het voor de periode van het experiment? Want dat is bij al deze drie punten zo. Ik neem aan dat wij eerst met experimenten gaan beginnen en dan deze vraagstukken behandelen.

De VOORZITTER: Ja, ik improviseer een antwoord op dit punt. Maar ik ben het met je eens: wat nu loopt, moet je ruimte geven. Misschien komen daar nog een of twee of drie dingen bij of anderszins. En dit is iets wat er uiteindelijk onder ligt. Op het moment dat het allemaal verder gaat, dat je natuurlijk als gemeenteraad ook een oordeel vormt over: zijn we het nu eens met al die werkvormen die daar gevonden worden? En past dat ook binnen het systeem waarin we gekozen zijn? Oké. We gaan naar stelling 6. Ik ga niet meer terug naar 5.

Stelling 6: De gemeenteraad geeft richting aan de gebiedsagenda (opgave per wijk) in het voorjaarsdebat.

De heer BANACH (Student en Stad): Ik vind het dus niet zo'n goed plan, want het voorjaarsdebat is volgens mij gewoon de visie. Dit is toch een politiek punt. Het staat bijvoorbeeld hoog op de politieke agenda bij D66. Zo hebben wij bijvoorbeeld jongerenhuisvesting. Mag ik kan ook vragen of iedereen daar dan in de voorjaarsbrief zijn dingetje over wil zeggen? Dit blijft een politiek punt, dus ik vind niet dat wij het kunnen vragen aan elke fractie om dit gewoon mee te nemen in je betoog.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Zeg je daarmee ook dat de raad nooit een debat voert over de richting, de opgave per wijk? Of zeg je: "Doe het op een ander moment"?

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, op een ander moment! Want de voorjaarsbrief ...

De VOORZITTER: Ja.

De heer LUHOFF (D66): Eens.

De VOORZITTER: Met hem?

De heer LUHOFF (D66): Maar nog even los van het feit dat ik vind dat fracties zelf moeten bepalen hoe zij hun woordvoering organiseren tijdens het voorjaarsdebat, tenminste welke thema's zij politiek gezien het belangrijkste vinden, vind ik eigenlijk dat het formuleren van de opgave per wijk bij uitstek iets is wat je door de bewoners van de verschillende wijken zelf moet laten doen. En helemaal niet als een opdracht zou moeten zien van de stedelijke politiek, juist als je met zijn allen zegt dat je de wijk aan zet wilt hebben, als je die over de gebiedsagenda wilt laten praten, daar een besluit over laat nemen. Dan moet het formuleren van de opgave waaraan die gebiedsagenda moet voldoen, juist plaatsvinden in het gesprek in de wijk en niet per se op het stadhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Volgens mij zijn dat inderdaad twee dingen. Aan de ene kant lijkt het me logisch dat iedere fractie gaat over zijn eigen woordvoering, dus ik zie het probleem niet. Het is niet zo dat je ergens kunt voorschrijven dat dit moet. Maar het lijkt me een goed moment, in reactie op Arjen Banach. Aan de andere kant: een zelfbewuste raad zegt wel degelijk iets over wat hij van de gebiedsagenda vindt. Alleen, als er staat: "richting geven", lijkt dit de indruk te wekken dat de wijken er niet over mogen praten. Natuurlijk, het is een gezamenlijk proces. Je kunt er in de raad, als je wilt, in het voorjaarsdebat jouw stellingen over geven, zoals over al de dingen die je belangrijk vindt in het voorjaarsdebat. En vervolgens zegt de wijk er wat over. Je komt daarna, bij de begroting, uiteindelijk bij de gebiedsagenda en dan is de cirkel weer rond.

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Het lijkt me een beetje kunstmatig als je het op deze manier gaat doen. Dat betekent dat je elke wijk elk jaar gaat evalueren. Ik kan me voorstellen dat je per gebied een andere agenda hebt, in de ene wijk het ene vaker of minder vaak behandelt. Dus het lijkt mij, vooral door de laatste drie woorden, een stelling die niet zo handig is.

De VOORZITTER: Sabine nog en dan ronden we dit onderwerp af.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Volgens mij, op het moment dat je het bij het voorjaarsdebat over de gebiedsagenda wilt hebben, staat het je altijd vrij. Maar de vraag zoals ik hem nu interpreteer is: moet je

het er bij het voorjaarsdebat over hebben? Dan denk ik dat het net is als bij verbonden partijen; daar kun je het ook over hebben bij het voorjaarsdebat, als je daar behoefte aan hebt. Maar we hebben ook een ander moment waarop we dat sowieso met elkaar bespreken. En dan zou ik meer zijn voor dat andere moment, waar je het sowieso met elkaar bespreekt.

De VOORZITTER: Ik combineer dit even met de volgende stelling. Ik ga ze niet meer allemaal doen, hoor, want dan wordt het te laat. Maar dit is, denk ik, wel even belangrijk.

Stelling 7: De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de begroting de budgettaire en beleidsmatige kaders (programmadoelen) voor het gebiedsprogramma vast.

De VOORZITTER: Dan is er enig moment waarop je vooraf als raad betrokken bent bij het richting geven aan wat er in die gebiedsprogramma's moet komen. Daarom combineer ik ze even. Of dat nou de voorjaarsnota is, nou, daar hoor ik allerlei opvattingen over. Maar het moet ergens wel plaatsvinden. Dan wil ik eigenlijk niet meer al die andere stellingen er nog doorheen jassen. Maar wat wel belangrijk is, is nog even de positie van raad en B en W rond de vaststelling van die gebiedsprogramma's. De uitvoering van die gebiedsprogramma's is denk ik logisch, dat is B en W. Uitvoering is college. En natuurlijk doe je dat in je nieuwe werkvormen, laat ik het maar even zo zeggen. Dat betekent dus ook dat het college ruimte krijgt in die programma's, omdat je met experimenteervormen werkt, en soms loopt iets anders dan je vooraf had gedacht, om binnen die programma's te kunnen schuiven met middelen. In beginsel gebeurt dat nu hier en daar ook, maar dat zou dan ook kunnen. Ik kijk jou aan, omdat jij ...

De heer LUHOFF (D66): Ja, ik vind dat te kort door de bocht. Ik vind het belangrijk dat bewoners die vrijheid zouden krijgen om te kunnen schuiven binnen die budgetten. En als het gaat om, want dat stond in die stellingen ook nog, buiten de programma's om, tussen de verschillende programma's, dat vind ik wel een hele rare, dan zou ik zeggen: als je als raad budgetten per wijk vaststelt, overigens doen we dat nu op een redelijk arbitraire manier, ik vind dat dit echt een gesprek is dat we nog met zijn allen moeten gaan voeren in de komende periode, en als er dan de verschuivingen plaats moeten vinden op verzoek van bewonersorganisaties of anderen, vind ik dat ook een besluit dat de raad moet nemen.

De VOORZITTER: Oké.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Eens.

De VOORZITTER: Iedereen knikt.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Een aanvulling.

De VOORZITTER: Een aanvulling nog, Bennie?

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Eens, in ieder geval in de experimenteerfase.

De VOORZITTER: Oké. Nog even? Ja? Jij nog als laatste.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ik ben wel benieuwd of dit nu ook betekent dat het college de vrijheid krijgt om tussen de onafhankelijke gebiedsprogramma's te schuiven. Want ik weet niet of ik daar nu een, twee, drie zo voor ben.

De VOORZITTER: Ik heb de indruk dat dit punt nog even wat verder en scherper moet worden uitgeschreven. Het is wel belangrijk dat je de verschillende verhoudingen, de verhouding tussen college en raad, rond wat wel en niet kan, echt even goed met elkaar afregelt. Mijn voorstel is om daar nu niet verder op in te gaan. Ik hoor de geluiden van de raad. Dit alles moeten we ook meenemen in de verdere uitwerking. Mijn voorstel is ook om niet nog meer nieuwe stellingen hier op het scherm te gooien, want dan gaan we het allemaal afraffelen.

Kunnen we het zo doen dat we de resultaten samenvattend in een kort A4'tje op een rijtje te zetten? Dat krijgt u. En ik stel voor dat wij in de commissie Werkwijze raad kijken op welke manier we daar verder mee kunnen. Daar zitten alle fracties in vertegenwoordigd, behalve inmiddels één. Ik stel ook voor dat het

college er een opvatting over geeft en dan proberen we dat in de komende weken bij elkaar te brengen. Kunnen we dat zo doen? Oké.

3. **Sluiting**

De VOORZITTER: Was het een beetje nuttig zo?

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): En dan zien we u vanavond om 20.00 uur in de Rietschans?

De VOORZITTER: Ja, we gaan naar de Rietschans.

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): Dank u wel.

(Sluiting 19.03 uur)